

М. СТАРИЦЬКИЙ.

НІЧ ПІД ІВАНА КУПАЛА.

Драма в 5-ох діях, зі сьпівами і музикою.

Ню Йорк, Н. Й.

1920.

Коштом і накладом друкарні Павла Петрова
157 Іст 4-та у тиця, Ню Йорк, Н. Й.

О С О Б И :

Палажка — молода солдатка, 24 літ.

Василь, — парубок.

Наум Стрілець, — підстаркуватий чоловік, ~~замужній~~

Настя Стрільчиха, — його жінка друга, не стара.

Галя, — дочка їх, 18 літ.

Катря, — наймичка.

Наталка,

Мотря, — сестри-у-других Галі.

Динис, — парубок.

Левко, — молодий хлопець. придурковатий.

Марина, — перша дівчина.

Маруся, — друга дівчина.

Остап, — перший парубок.

Стéпан, — другий парубок.

Парубки, дівчата, молодці.

ДІЯ I.

Левада; кругом рови, осажені вербами; надалі прорізані дерева, крізь які мрів осяяне рожевим сьвітом село. На передкону — криниця, очеретом поросла; тут же розложена верба. Доба над вечір.

ВИХІД I.

Наталка, Мотря, Маруся і другі дівчата.

ДІВЧАТА (гребуть сїно і ськївають; між куплетами чути зблизу клепання кос).

№ 1.

Ой гаю, мій гаю,
Густий, не прогляну:
Упустила голубонька,
Тепер не піймаю і т. д.

(Три куплети).

ГОЛОС ДИНИСА. Уже почали горло драть.
Гребіть краще!

НАТАЛКА. Нема чого за вами гребти: поки ко-
сою махнеш, то у нас уже і копиця!

ГОЛОС ДИНИСА. Проворна!

ГОЛОС ОСТАНА. Як качка чорна!

МОТРЯ. Обізвались косарі, як комарі в димарі.

НАТАЛКА. А гукнемо їм ще!

ДІВЧАТА. Давай!...

НАТАЛКА (*сьніва*). № 2.

Спать мені не хочеть ся,
І сон мене не бере

Бо нікому приголубить,
Молоденьку мене, і т. д.

ДІВЧАТА. Ох ох, ох, ох! Хто кохання в серці має, і т. д.

МАРУСЯ. Дивітьця! Ми уже мало не все сіно згребли!

ВИХІД II

Ті-ж і Василь.

ВАСИЛЬ. Здорові були, дівчата! Помагай-бі!

ДІВЧАТА. Спасибі!

ВАСИЛЬ (*розглядаючи*). А ви не всі тут?

НАТАЛКА. А тобі кого — цілого села треба?

МОТРЯ. Мало — шей хуторів!

ВАСИЛЬ. На чорта мені стільки! Краще одна, та ясна, ніж хамла повні ясла!

НАТАЛКА. Ех, ти — хамла! А сам з якого села? Он уже тебе Палажка жде.

ВАСИЛЬ (*з досадою*). Ет!

МОТРЯ. А ти, Василечку, куди це з косою?

ВАСИЛЬ. Та... допомгти їй докосити леваду.

НАТАЛКА. А свою леваду уже викосив?

ВАСИЛЬ. Ні ще: трава молода.

НАТАЛКА. Цікава річ: одного часу Бог сїяв і поруч левади.

ВАСИЛЬ (*Заходячи до косарів*). Дурна!

НАТАЛКА (*вслїд йому*). Ех, ти, розумний! Аж сьвітис ся!

ВИХІД III.

Ті-ж, без Василя.

НАТАЛКА. Ач. Палажчин прихвостень; під пятою сидить, та ще приска.

МАРИНА. Вона його приворожила, зіллям обкурила.

НАТАЛКА. Так цуциком і біга за нею. Он, свою леваду кинув, а потяг сюди!

МОТРЯ. Та хіба він один? За нею, всі гинуть.

Як дівкою була, то всі казилися, а як удовою стала....

МАРУСЯ. Хіба її чоловік умер?

МОТРЯ. Та кажуть-же, що або вбито, або десь пропав, бо оце п'ятий рік ні чутки, ні вісти.

НАТАЛКА. Ото-ж то бо й є! Ні вдова, ні дівчина. А красива, та палка — як вогонь, аж горить!

ДЕ-ХТО. А так, так!

МАРИНА. Тим-то і чорти у неї на послузі.

НАТАЛКА. Ех, як би мені Палажчині очі, та Палажчині брови, та вся її краса — от би закурила! І Палажку-б заткнула за пояс; у мене-б всі хлопці коло ніг плазували, та скавчали-б, аж вили, на чоловіках би верхи їздила, а чортів би в візки запрягала.

ВСІ. Ой, ой, ой!

МОТРЯ. Ох, матінко, передала-б усіх хлопців? А ми ж би як, — те-ж гинули?

НАТАЛКА. А і гинули б. Байдуже! Нехай-би всі хлопці і чоловіки казилися, нехай-би дівчата і жінки голосили, та губи кусали, а мені-б ще з того веселіще було, реготалась-би та втішала ся!

№ 3. (Вставний. Жартливий).

ВСІ (регочуть). От каторжна!

МАРУСЯ. Хвала Богови, що рогів нема!

НАТАЛКА. Говори! А як-би я Палажкою стала...

МАРУСЯ. Та то ще може за Палажку й брехня...

Моторна, красива: чоловіка взяли в москалі, от на московку і плещуть.

ВСІ. Цитьте ось і вона!

ВИХІД ІV.

Ті ж і Палажка

ПАЛАЖКА (гарно вбрана). Здорові, дівчата! Помагай-бі вам, сестрички мої любесінькі! Спасибі, що прийшли допомогти мені, бідній!

ДІВЧАТА. Здорові були, тіточко, спасибі і вам! (Почали гребти).

ПАЛАЖКА (цілючись з Наталкою і Марусею).

Здрастуй, Наталко! Тебо вже давно я не бачила, ніколи до мене і не повернеш.

НАТАЛКА. Ніколи все; тепер саме робота почалась: то полотно білила, потім полоття настало, а тепер косовиця.

ПАЛАЖКА. А в неділю?

НАТАЛКА. У неділю — то в церкву, то сюди, то туди, несчуєс ся, як і день мине.

ПАЛАЖКА (*сміючись*). То до криниці — де Динис! Знаю я, знаю, голубко!

НАТАЛКА. Та й до Диниса — чому ні? Те-ж треба часу....

ПАЛАЖКА. І не гай його, дівко: тільки й твого! Після не вернеш... От я поквапилась...

НАТАЛКА. Та ви-ж тіточко, часу не гаїте?

ПАЛАЖКА. І-і! Що вже там?.. А от ти, Мотре, не придбала ще собі парубка? (*Цілує її*) То тобі, значить, вільніша година мене одвідати?

НАТАЛКА. І де-б то в Мотрі та небуло парубка?

ПАЛАЖКА. А хто-ж, хто?

НАТАЛКА. Левко! (*Всі засміялись*).

МОТРЯ. Почипи собі на шию того дурня!

ПАЛАЖКА: А, бодай вас! А давайте, ще я погребу з вами! Ух, як була я молодою, то в мене робота горіла в руках! (*Гребе і все поглядає на косарів*). А тепер-то і тяжко... про те до танців, то ще-б здається, ноги носили.

Ох, люблю я, дівчатка, як зберетьця молодь — вигадки, жарти! А з молодицями та тітками не навизу сидіти... Мені-б уже до дівчат, та до парубків і не слід, а що-ж, коли душа до вас верне!

(Обійма і крутить ся де з ким). Не хочеть ся старітись, тай уже! Ну, що ти його зробиш? Ех, коли-б вернулось моє дівуваннячко! Ху! Мало не коницю нагребла — аж утомилась. Піти ще до косарів... *(Виходить)*.

МАРУСЯ. Не до косарів, а до Василя.

НАТАЛКА. А справді, — вона його аж очима їла....

МАРИНА. Коло Василя і стала, тільки він немов одвертається. Сюди йде.

ВИХІД V.

Ті-ж, і Василь.

ВАСИЛЬ *(приходить мовчки до передкона, набирає воду)*.

НАТАЛКА. Чого це тобі, Василю, води так пильно припало? Там-же у вас ціла бочка стоїть.

ВАСИЛЬ. З твоєї криниці краще.

НАТАЛКА. А з хозайчиної бочки?

ВАСИЛЬ. Застоялась.

НАТАЛКА. Перебовтали?

ВАСИЛЬ. Язиком твоїм! *(Потихий сьміх дівчат)*.

ВИХІД VI.

Ті-ж і Палажка.

ПАЛАЖКА *(входячи)*. Там уже, спасибі хлопцям, от-от докосять леваду... Правда, Василю, не багато лишилось?

ВАСИЛЬ. Небагато.

НАТАЛКА. То певно Динис так допоміг!

ПАЛАЖКА. Динису і стати нігде: не знаю, чого він і прийшов? *(До Василя, котрий повертаючись виходить)*. Ти-б одіочив, Василю: нехай, справді, Динис хоч раз косою махне!

ВАСИЛЬ. Не люблю, як другий дороблює мою роботу! *(Пішов)*.

ПАЛАЖКА *(здвигнувши плечима, на бік)*. Чи не за Диниса сердитьця? *(До дівчат)*. Тай вам-би, сестрички, одіочити час; от я зараз побіжу по полудник.

МАРУСЯ. А ми тим часом докладемо копиці.

ПАЛАЖКА. Коли-б тільки послали якого хлопця, що-б поміг нести, а то дідусь мій не здужає.

НАТАЛКА. Коко-ж? Я Василя гукну.

ПАЛАЖКА *(пригрожа пальцем)*. Гукни, тільки після. *(Виходить, сьміючись)*.

ВИХІД VII.

Ті-ж без Палажки.

МАРУСЯ. І не думай Василя чінати: як піде туди, то не то-полуднувати, а і вечеряти не діждемось.

МАРИНА. Та він і не пішов-би: адже бачили, що і тут одвертав ся од неї.

МАРУСЯ. З якої-б то причини?

НАТАЛКА. Обридла, — другої шука?

МОТРЯ. Либонь чи не закохав ся він у Галю Стрільчиху?

НАТАЛКА. О?

МОТРЯ. Далєбі. Оце в ту неділю, так у церкві і счей не зводив з неї: як устромив їх у Галю, тай не перекрестив ся навіть ні разу.

НАТАЛКА. Коли-б ще не звів сестри, бо молода і необачна, а він як улище...

МОТРЯ. Твій Василь таки страшений зводник: кілька на його нещасних дівчат плачить ся: Домаха, Катря....

НАТАЛКА. Дурні, що за-здалегідь вірять...

МАРИНА. Як же його не вірити, коли начне і божити ся, і присягати ся... а після вже і не те заведе...

НАТАЛКА. Ні; справді треба остерегти Галю, бо наші дівчата так за тим Василем, як мухи за медом: а, ей Богу не знаю, що там у нього такого надзвичайного?

МАРИНА. Ну, не кажи: парубок — орел, тільки що зрадливий...

НАТАЛКА. Їх у нас на селі пара — Палажка і Василь: та, хлопців і чоловіків зводить, а другий — дівчат.

МАРИНА. Колись і вони діждуть ся оддяки: чужі слъози не пропадають марно.

ВИХІД VIII.

Ті-ж і Левко.

(Левко іде з очеретяною дудкою, щось свистить на їй і не зверта уваги; без шапки).

НАТАЛКА *(бе в долоні)* Левко, Левко прийшов, сестрички!

ДІВЧАТА (*всі кидують роботу*). Як ми за тобою скучили!

ЛЕВКО. Ге, ге, ге, ге! А чому не сказали?

НАТАЛКА. Як же б ми сказали, коли тебе не було.

ЛЕВКО. А чому не прийшли?

НАТАЛКА. Куди?

ЛЕВКО. Туди.

НАТАЛКА. Куди — туди? (*Сьміх*).

ЛЕВКО. Де я був.

НАТАЛКА. Де-ж ти був?

ЛЕВКО. В очереті.

НАТАЛКА. Що-ж ти там робив?

ЛЕВКО. Не скажу...

НАТАЛКА. Скажи бо, Левочку!

МОТРЯ. Цять! Не питай, не питай!

ЛЕВКО. Тю на тебе! Чого ти злякалась? Я на купині сидів та... дудку різав.

НАТАЛКА (*Сьміючись*). На чорта-ж тобі дудка?

ЛЕВКО. Щоб грати...

НАТАЛКА. А ну, ну, заграй!

ЛЕВКО. Не хочу так.

МОТРЯ (*підскажує*). Та перні поклонись, нам шапочку знявши.

ЛЕВКО (*ханаючись за голову*). Де-ж це моя шапка? Оддайте дівчата!

ДІВЧАТА. Та ти без шапки і прийшов!

ЛЕВКО. А! Це я на купині забув! (*Сьміх*).

МОТРЯ. Та він і шапку забув, і грать не вміє!

На чорта йому дудка! Ось я її! (Хочає дудку і вибігає).

ЛЕВКО. Оддай дудку! Оддай! А то я матери скажу! Оддай! (Плаче).

НАТАЛКА. То вона тебе так любить, що зачіпа... І-і закохана, Господи як! Ти засьпівай що-небудь, то вона і дудку верне, ще й поцілує тебе.

ЛЕВКО. Ге, ге, ге, ге! Справді?

МОТРЯ. Далєбі. Засьпівай же!

ЛЕВКО (сьпіва).

№ 4.

Од Київа до Лубень
Насіяно кснопель;
Дам лиха закаблукам,
Закаблукам лиха дам,
Достанеть ся й передам!

Од Київа до Хорола
Черевички попорола:
Дам лиха закаблукам, і т. д.

А мій батько, чоботар,
Черевички полатав:
Дам лиха закаблукам, і т. д.

Запряжу свиню я в сани,
Та поїду до Оксани;
Дам лиха закаблукам, і т. д.

Запряжу я дві кобили,
Та поїду до Людмили;
Дам лиха закаблукам, і т. д.

Запряжу я бугая, —
Куди люди, туди я;
Дам лиха закаблукам, і т. д.

НАТАЛКА і ДРУГІ. Славно, славно!

МОТРЯ. На за це свою дудку.

ЛЕВКО. А поцілувати ще?

МОТРЯ. От потанцюй, то і поцілую.

ЛЕВКО. О?! *(Сам собі співва гопака і танцює)*.

ДІВЧАТА. Ха, ха, ха. Отто садить! Всю леваду
Палажці на тік вибє!

НАТАЛКА. Це, Мотре, він для тебе так надри-
ваєть ся!

МАРИНА. От, щастя тобі!

МОТРЯ. Ха, ха, ха! Ще скажюсь з радости!

МАРУСЯ. Та глянь бо, глянь, що виробляє!

НАТАЛКА. Ой, пропаду! Єй Богу, пропаду! Аж
живіт підвело!

ЛЕВКО *(все танцював задуманно і старально,
виробляючи різні викрутаси, нарешті в знемо-
ж сїда)*. Мабуть годі... бо втомив ся! Губи на-
гралась... болять... тай їсти хочу!

МОТРЯ. Слухай, Левку, збігай до Палажки;
ти ж у неї за бігуна — та поможи їй, принести
сюди полудник: то вже тоді, єй Богу поцілую.

ЛЕВКО. Одуриш! Не хочу!

НАТАЛКА. Так сюди нанесуть всякої страви,
і ти поживис ся...

ЛЕВКО. О? То я піду!

НАТАЛКА. Та скажи Палажці, що Василь за-
губив свої очі у Галиній хаті, так щоб несла

увидче полуднувати, то тоді всі підемо Василевих очий шукати до Галі.

НАТАЛКА. А чи ти-ж не забудеш?

ЛЕВКО. Ні!

НАТАЛКА. Ну, як?

ЛЕВКО. Василь загубив... хату... у оці... у Галі...
(Сьміх).

НАТАЛКА. Не так: Василь загубив свої очі у Галиній хаті...

ЛЕВКО. А! Василь загубив... очі... у Галиній... у тій...

НАТАЛКА (сьміючись). Добре! Добре! Так біжи-ж! (Левко виходить).

МОТРЯ. Одяже вона тобі не спустить.

НАТАЛКА. Здасть ся, наша Галя з відрами? Чого-ж це їй припало сюди по воду йти? Побачимо.

ВИХІД ІХ.

Ті-ж, і Галя.

ГАЛЯ (сьпіва).

№ 5.

Ох і повій, повій, буйний вітер,
Та й з за темного гаю,
Ох і прибудь, прибудь, мій миленький,
Та з далекого краю.

(Три куплети).

ВИХІД Х.

Ті-ж і Василь.

ВАСИЛЬ (іде до криниці). Здрастуй, Галя!

Я, як зачув твою пісню, так зараз косу в росу, та сюди.

ГАЛЯ. Чого?

ВАСИЛЬ. Так тебе хотілось побачити.

ГАЛЯ. Куди-ж пак!

ВАСИЛЬ. Бач, яка ти! Я про тебе день і ніч думаю...

ГАЛЯ. А вже-ж!

ВАСИЛЬ. Єй Богу, про тебе!

ГАЛЯ. Не божись, і так повірили.

ВАСИЛЬ. Тобі, певно, набрехали; а я ні до кого..

ГАЛЯ. А мені що? Клопіт!

ВАСИЛЬ. Слухай, Галю!

ГАЛЯ. Ніколи: до дому треба, та он і люде дивляють ся.

ВАСИЛЬ. Бач, яка правда! Я он трохи ніг не одтяв собі косою, кинувшись до тебе, а ти тікаєш!

ГАЛЯ. Без ніг ніхто тебе і любити не буде.

ВАСИЛЬ. Ти мене і з ногами не любиш.

ГАЛЯ. Захотів! (*Бере відра, хоче йти*).

ВАСИЛЬ. Галю! Постривай бо!

ГАЛЯ. Ноги болять!

ВАСИЛЬ. Хоч трішечки!

ГАЛЯ. Та чого там?

ВАСИЛЬ. Побалакати хочу з тобою.

ГАЛЯ. Приходь до дому, та і балакай, поки не виженуть.

ВАСИЛЬ. То — то-ж бо й-є, що виженуть.

ГАЛЯ. А вовка боїс ся, то і в ліс не ходи...

ВАСИЛЬ. Ні, я прийду... завтра прийду... бо ти мені... така люба...

ГАЛЯ. От такої! *(Хоче йти)*.

ВАСИЛЬ. Постій; я тобі відро підніму! *(Нарошне перекида)*.

ГАЛЯ. За постій гроші платять! Геть! Що наробив! *(Знову почала набирати; Василь помага)*.

ВИХІД ХІ.

Ті-ж, Палажка і Левко.

ЛЕВКО *(напаківаний пров'язом; Палажка, побачивши парочку, остовпіла. Галя зараз пішла. Василь змішав ся)*.

ПАЛАЖКА *(на бік)*. Левко не збрехав; вона вкупі... Що б се значило? *(До Василя, що виходить)*. Василю! Куди ти? Зараз же полуднувати будемо; я і других мерщій покличу. Зостань ся голубе! *(До косарів)*. А гов! Хлопці! Кидайте роботу, та йдіть сюди по чаріці випити, та чим Бог послав підживитись! *(До дівчат)*. Дівчатка, голубочки, простеліть отут скатертину, та сідайте кола! Василечку, поможи, серце, отут попорядкувати; накрай хліба, та тарані, — я-б Левка поїросила, так той і пальці собі пообрізує!

ЛЕВКО. Ні, я, тіточко, вмію... он і дудку вирізав, а не пальця...

ПАЛАЖКА. Та ти в мене славний хлопець! *(Гладить по голові)*. А дідуся і доси нема з горілкою,

шкандиба, бідний... І-і, сестрички мої, та ви все сіно мені згребли і в копці склали? От робітниці, так робітниці! (*До Василя*). Чого ти такий смутний? Може не здужаєш?

ВАСИЛЬ. Здоровісенький!

ВИХІД XII.

Ті-ж, Остап, Динис, та косарі.

Хлопці. Здорові були, поніматко! З обкосинами поздоровляємо. (*Парують ся і здоровкають ся з дівчатами*).

ПАЛАЖКА. Спасибі, спасибі вам, пани-молодці, що допомогли бідній сироті. (*Де-хто нишком сьмієть ся*).

ДИНИС. То мені дякуйте, бо я кінця поклав.

ПАЛАЖКА. До кінця і без тебе, козаче, знайшлось би кому.

ДИНИС. Так, значить, ми зайві...

ПАЛАЖКА. Не зайві, а Панас про зацас.

ДИНИС. Коли-ж настане той час?

ПАЛАЖКА. Коли рак свисне.

ДИНИС (*засьміяв ся*). Е, не діждес ся!

ПАЛАЖКА. Ти от краще... та ні, ти опецькуватий... *До Степана*). краще от ти, — молоденький, жвавенький, що вже і вусик чорненький, — збігай до діда хутенько, та принеси пляшки.

СТЕПАН. Зараз. (*Побіг*).

ПАЛАЖКА. Сідайте-ж, сідайте, мої косарики гожі і дівчата, як повнії рожі. Зараз і по чарці

буде: натомились, натрудились. А! Наталка! Хіба ти знаєш Диниса? (*Наталка і Динис замицяють ся і сьміють ся*). Гай, гай. А, ти Марусе, — он з ким? Ха, ха, ха! (*Ударила її жартливо по плечу і сунулась в гурт витатись з другими дівчатами і парубками, а Динис з Наталкою вийшли наперед*).

ДИНИС (*одвівши Наталку направо*). Вийдеш завтра в вечері до криниці?

НАТАЛКА. До якої?

ДИНИС. До тієї... під скелю... хіба забула?

НАТАЛКА. А чого?

ДИНИС. Сама знаєш...

НАТАЛКА. Не згадаю.... хіба до кумпанії Палажці; здаєть ся і її ж ти запрошував?

ДИНИС. Яка там Палажка, вигадай ще!

НАТАЛКА. А ти ж закидав їй?

ДИНИС. Та ну, не дратуй.

НАТАЛКА. Сказив ся?

ДИНИС. І вікно видеру в хаті.

НАТАЛКА. То-б то палкий такий?

ДИНИС. Побачиш!

НАТАЛКА. Не поможеть ся! (*Жартливо штовха його в плече і тіка в гурт, а Динис за нею*).

ЛЕВКО (*на лівім кутку заграє до Мотрі, а та одпиха його*). Ач. яка! (*до Палажки слізливо*). Тітко Палажко, мене Мотря не хоче поцілувати, а я для неї ганяв!

ПАЛАЖА. Ай-ай-ай, яка недобра! Такого хорошуна, та бравого молодця дуріш!

МОТРЯ. Як же його цілувати, коли і шапку загубив! Нехай знайде спочатку.

ЛЕВКО. Е, я у вечері туди не піду: там тепер на купині чорт сидить.

НАТАЛКА. Так після уже годі і надівати шапку.

ВИХІД XIII.

Тїж і Степан з пляшками.

ДИНИС. А ось і говоруха, весільна матір!

СТЕПАН. Звольтесь, хазяюшка!

ПАЛАЖКА. Давай, давай! Я жосарів частуватиму, а Динис (*підморгує*). дівчат.

ДИНИС (*бере кілька пляшок*). Гарзд!

ПАЛАЖКА (*налива і підносить чарку Василю*).

ВАСИЛЬ. Чого-ж починаєш з мене?

ПАЛАЖКА. Ну, ну! (*Підносить Степану*).
Прошу покійно!

СТЕПАН. Спасибі, дай Боже на той рік діждати!

ПАЛАЖКА. Дай, Господи! Ви молоді, то діждете, а нам старим — Бог його зна.

ДЕ-ХТО. Добра стара! Ого-го!

ПАЛАЖКА. І-і, вже! (*До Остапа*). Прошу покійно!

ОСТАП. А сами?

ПАЛАЖКА. Будьмо здорові, в кого чорнії брови, в кого чорний вусок, тому й рибки шматок.
(*Пє і підморгує*).

СТЕПАН. Ну, тай Палажка, моторна молодиця!

ОСТАП. Саме полумя!

ПАЛАЖКА. Опечу?

ДИНИС (*з другого боку, частуючи дівчат. До Палажки*). Чисто! (*До Марини*). А ти чого не хочеш?

МАРИНА. Боюсь.

ДИНИС. Чого?

МАРУСЯ. Вона запоєм пє.

МАРИНА. Брешіть! я і смаку в їй не знаю.

ДИНИС. Так покуштуй?

МАРИНА. Цур їй!

ДИНИС. Ну, так я за тебе випю! (*Пє і налива*).
А ти, Марусе?

МАРУСЯ. Пий і за мене!

ДИНИС. Так що-ж це, — як за всіх мені пити,
то і ноги одцурають ця!

НАТАЛКА. Не бій ся, ноги у тебе до того привичні.

ДИНИС (*морга*). Звісно, од них не втечеш.

НАТАЛКА. Подумаєш!

ДИНИС. Питимеш?

НАТАЛКА. Давай! За здоровя твоєї суженої,
вдовиці огуженої! (*Де-жто засьміяв ся*).

ДИНИС. Ну і шпичка!

ВАСИЛЬ (*впродовж частування одійшов праворуч на аванцену і, опершись на косу, замислив ся. Всі полуднують*).

ПАЛАЖКА (*підійшла до його*). Тепер уже і твоя черга; пий, голубе!

ВАСИЛЬ (*нє*). Спасибі.

ПАЛАЖКА. Прийдеш сьогодні до мене?

ВАСИЛЬ. Ні.

ПАЛАЖКА. Чому?

ВАСИЛЬ. Не що—дня бридня.

ПАЛАЖКА. Та ти уже з тиждень не був.

ВАСИЛЬ. То що?

ПАЛАЖКА. Як що? Сердис ся?

ВАСИЛЬ. І не думаю.

ПАЛАЖКА. Так за віщо-ж?

ВАСИЛЬ. А, чудна ти яка, ей Богу! (*Одходить*).

ПАЛАЖКА (*здивована*). Щось недобре... Не хоче зайти — цього не було зроду; чи обридла, чи може друга знайшлась?

ЛЕВКО (*до неї плаксиво*). А мене й забули: ніхто і краплі не дав.

МОТРЯ. Ти-ж молодий ще!

НАТАЛКА. Та і не звісно — куди тебе притупити: чи до дівчат, чи до хлопців?

ДИНИС. Не розберуть.

ПАЛАЖКА (*опам'ятавшись*). А, бідний хлопець! Ось я тобі трошки всиплю. На і тарані шматок.

ЛЕВКО (*радий і сьмієть ся*).

ПАЛАЖКА. А ти побіжиш мені після до Галиної хати... Знаєш?

ЛЕВКО. Знаю. (*Рве зубами тараню*).

ПАЛАЖКА (*тихо*). Будеш ходити, назирати... Та як-що Галя куди вийде, то ти мені скажеш, а я тобі горіхів дам.

ЛЕВКО. Добре! (*Їсть*).

ПАЛАЖКА. Ти мені за нею слідкуй і все переказуй, то я тобі і меду дам.

ЛЕВКО. Добре! (*Жвакує*).

ДИНИС. Ну, хлопці, час і до дому рушати. Спасибі хазяйці за хліб, за сіль і за ласку.

ПАЛАЖКА. Богу дякуйте, а вам спасибі щире за поміч!

ДИНИС. Збирайтесь, дівчата: уже пізно. (*Всі збираються*).

ПАЛАЖКА. Дівчата і хлопці, слухайте! Оце на цім тижні Івана Купала; так не забувайте у мене справляти: всіх прошу!

ДІВЧАСА. Спасибі, тітко Палажко, будемо.

МОТРЯ. От я рада, ніде так весело не справля-ли!

НАТАЛКА. Не забудьте-ж, хлопці, ідола зруба-ти і принести.

ЛЕВКО. Я зрубаю у панському ліску

НАТАЛКА. Гляди, щоб тобі не налатали.

ЛЕВКО. Ого! Я втечу. (*Де-хто сьміється; інші шепочуться і парують з дівчатами; всі одступили далі; збираються*).

ПАЛАЖКА (*зупиня Василя осторонь*). Василечку, голубонько, зайді хоч на часок!

ВАСИЛЬ. От-таки!

ПАЛАЖКА. У мене твоя любима запіканочка єсть; діда не буде: вони тепер і ночують у па-сіці.

ВАСИЛЬ. Ет!

ПАЛАЖКА. Я-ж занудилась за тобою так, що і сьвіта не бачу. Мені без тебе у хату іти — як у домовину.

ВАСИЛЬ. А-а! (*Чуха потилицю*).

ПАЛАЖКА. Що-ж ти мене зацурати хочеш?

ВАСИЛЬ (*мягше*). Та зайду вже. Тільки слухай, Палажко: нам треба обережніше...

ПАЛАЖКА (*злякано*). Чого? Хіба не знають?

ВАСИЛЬ. А то-ж бо й є. А чоловік твій вертається ся.

ПАЛАЖКА (*затремтіла і руки опустила, мов підстрілена. Пауза*).

ПАЛАЖКА. Ти жартуєш?

ВАСИЛЬ. Добрі жарти: чув у волості.

ПАЛАЖКА. Чоловік?.. Живий?.. Вертається ся?.. Так це-ж смерть моя!

ВАСИЛЬ. Та ти не дуже, може ще і брехня.

ПАЛАЖКА (*не вважаючи*). Смерть, смерть! (*Сіда, мало не пада в знеможі на колоду*).

ВАСИЛЬ. Не побивай ся... зайду, обміркуємо. (*До гурту*) А що-ж, рушаймо!

ДИНИС (*до Наталки*). Хоч пісню на дорогу!
А ну!

№ 6.

Час, до дому час,
Час і пора;
Буде мене мати бити,
Та нікому боронити...
Час до дому, час, час, час, час;..
Час до дому, час!

До дому іду,
Як пава пливу;

А за мною, молодою,
Сім кіп хлопців чередою,
Цимбалоньки тпрунди, тпрунди,
Цимбалоньки тпру!

Комарі гудуть,
Спати не дають;
Ой, уткну я головоньку
У яшную соломоньку,
Нехай ніжки тнуть, тнуть, тнуть,
тнуть,
Нехай ніжки тнуть.

ЗАВІСА.

ДІЯ II.

Направо — фасад хати Стрільців з ганком; далше тив
перелаз і ще фасад хати; недалеко од хат — тойдалка.
Ліворуч — ближче дерева і тини; на заднім пляні —
шинок. Завіса — село. Ранок. Неділя.

ВИХІД I.

ГАЛІЯ (*рве квітки, що коло хати, і плете віночок, сьтвваючи*).

Чи я в поли не травиця була,
Чи я в поли не зелена була?
Взяли мене покосили

І в кониці положили:
Така доля моя,
Гірка доля моя!

Чи я в лузі не калина була,
Чи я в лузі не червона була?
Взяли мене поламали,
І в пучечки повязали:
Така доля моя,
Гірка доля моя!

Чи я в батька не дитина була,
Чи я в батька не кохана була?
Взяли мене заміж дали
І сьвіт мені завязали:
Така доля моя,
Гірка доля моя!

Ще мене і заміж не віддали, а мені уже сьвіт мов завязано: стоїть Василь у очах, тай годі, і одігнать його з думок не здолаю.... І знаю, що він у Палажку закоханий, а не поборю серця... І відкіля мені ця напасть? Жила собі я вільнесенько, як пліточка у воді плавала, вигравала на жовтім пісочку, з промінем соняшним бавилась, а на серці ж то було і легко, і радісно; а тепер у йому якась нудьга полягла, і ні на кого-б не дивилась, як тільки на його: і куди я не піду, що не почну робити, — все він перед очима та він.

ВИХІД ІІ.

Галя, а потім Катря.

НАСТЯ (*у хаті*). А чого-ж ти, серденько, горш-

ка не одсунеш? Та ще казала тобі золійника поставити, та і хату-б підмести слід.

КАТРЯ (*те-ж з хати*). Що ви загадуєте десять робот? Не потовпис ся!

НАСТЯ. А ти, голубонько, повертай ся скоріше.

КАТРЯ. Та вже мало не розірвусь!

НАСТЯ. Не розірвусь! А пика, як у kota! То тебе, лебедочко, все до хлопців кортить.

КАТРЯ (*плаче*). Господи! Поїдом їсте!

НАСТЯ. Не рюмай, серденько, а побіжи зараз кабанови даси, та накриши кабаків, а залучи теля, та пошукай рябу курку, а то звикла по бурянах нестись, та доноли мені грядку, рід-несенька.

КАТРЯ (*вибігаючи з хати*). Повісили-б уже краще од разу.

ГАЛЯ. Що там знов таке?

КАТРЯ. Катування! От уже у пекло попала, так у пекло! Людям сьвято, прибрали ся, до церкви пішли, і тепер гуляють, а ти тут порай ся, та роби за всіх під прокльонами. Та хоч-би уже лаяла, то ще наскавими словами очі вибива; однією рукою тіло рве, шматує, а другою гладить!

ГАЛЯ. Таки не добра мама до тебе — правда.

КАТРЯ. Звісно до наймички, та ще до покритки: над такою знущай ся у волю!

ВИХІД ІІІ.

Ті-ж і Настя з Наумом.

НАСТЯ (*до Катрі*). Що це ти, квіточко, при-

маткобожилась? Тільки з очий, зараз зложили руки і сіли, як той ідол.

КАТРЯ. Що-ж це, не можна й спочити?

НАСТЯ. Натомилась би так, зірочко, звелась? А шкура од сала аж ренаєть ця?

КАТРЯ. От, заступила сьвіт! *(плаче)*.

НАУМ. Та годі вже, стара!

ГАЛЯ. Хіба Катря мало робить, чи що?

НАСТЯ. Не тебе, доню, питаю! Знайшлась робітниця! Насьмітила, напаскудила в хаті, тай не прибира.

КАТРЯ. Так ви-ж загадали до кабана?

НАСТЯ. До кабана. Тільки не до того, голубочко, що тобі вусом морга!

КАТРЯ. А що-б вони всі повиздыхали!

НАУМ. Завелись! Ходім уже!

НАСТЯ. А, бодай-би ти, ріднесенька, сама здохла, як на мого кабана таке лихо...

КАТРЯ *(уходючи)*. Та ковтайте вже: мало ще гризли.

НАСТЯ. Ах ти, шелихвістко, моє серденько, шльондро!

НАУМ. Та цить, — он дзвонють.

НАСТЯ. Ох, прости Господи мої согрішення! І встанеш, і молитву наготуєш, а тут як на злість, що разу спокуюсь, ну й согріпиш. Ох, як мене оці наймички їдять, так одна Ти, Мати - Божонько, бачиш! *(До Галі)*. А ти, доню, до церкви?

ГАЛЯ. Я зараз, мамо!

НАСТЯ. Ну, ну! *(Пішла з Наумом)*.

ВИХІД ІV.

Гая, Наталка і Мотря, а потім Катря.

ГАЛЯ. Нещасна Катря: сирота бідна, нікому і заступитись; та ще хтось з розуму звів, обидив, а мати вже мокрим рядном. Ну й доля, така доля, — не доведи Господи!

НАТАЛКА і МОТРЯ *(вбігають)*. Здорова, сестре!

ГАЛЯ. Здорові, ріднесенькі! *(Обнімають ця)*.

МОТРЯ *(до Катрі)*. Здрастуй, Катре!

КАТРЯ. З неділею! *(Цілуєть ця з ними)*.

НАТАЛКА. А ми оце простяглись тебе тягти до гурту.

ГАЛЯ. Куди?

МОТРЯ. Та отут зараз зібрались дівчата і з парубків де-хто... *(Сїла на гоїдалці)*.

НАТАЛКА. Степан, Динис, Дмитро, Василь.....

МОТРЯ. Цить про Василя: бач, як спалахнула...

ГАЛЯ. Одчепись!

КАТРЯ. А то що?

НАТАЛКА. Хіба не знаєш, що Галя у його вляпалась?

МОТРЯ. Аж горить!

ГАЛЯ. Брешить!

КАТРЯ. Борони Господи! То отой вовк; певно, уже на неї оком накинув.

НАТАЛКА. А то й ні? І відра вчора перевернув Галі.

МОТРЯ. Та і вона повіялась аж до Палажки по воду: ото, щоб з ним здибатись.

ГАЛЯ. Зовсім ні! Там гарна вода.

НАТАЛКА. Ха, ха, ха, ха! Близький сьвіт! (*Сіда на гойдалку і гойдаєть ця з Мотрею*).

КАТРЯ. Та і справді закохана?

ГАЛЯ. То вона за Динисом ганя, а на мене...

НАТАЛКА. Я з Динисом і не крию ся, одбила його од Марусі, тай байдуже!

ГАЛЯ. Гріх від подруги жениха одбивати!

НАТАЛКА. А ти Василя од Палажки не одбиваєш?

ГАЛЯ. От такої!

КАТРЯ. У неї не то Василя, — печінки треба одбити.

НАТАЛКА. Швидко і одібють: чоловік вернув ся.

ГАЛЯ (*радістно*). О? Невже? Москаль тут?

МОТРЯ. Та ти не радій!

КАТРЯ. А обходь Василя: зводник, пройдисьвіт, лиходій... а-а! (*Взялась за голову і пішла в хату*).

НАТАЛКА. А Палажка хіба не відьма?

ГАЛЯ. Я і сама її боюсь.

МОТРЯ. Вона з нечистою силою знаєть ця.

НАТАЛКА. Вона і тебе спортить.

ГАЛЯ. Ой, Наталко, що ти кажеш!

МОТРЯ. Та і мати не оддасть тебе за Василя.

ГАЛЯ. Того я не боюсь: мати мої хоч і круті, та протів волі мене не зігнуть; я з ними не сварюсь, а як чого не схочу то не схочу.

НАТАЛКА. Так, значить, як наважилась, так ніхто не зупинить?

ГАЛЯ. Ніхто.

НАТАЛКА. Це по моему. Тільки я-б раїла: принаймні до часу не цілуватись.

ГАЛЯ. А ти уже свого Диниса цілуєш?

НАТАЛКА. Динис на губу не звис! Ми і почали з того: він, як піймав мене, та цілував, — ледве вирвалась.

ГАЛЯ. І ти його цілувала?

НАТАЛКА. А то-ж, дивила ся-б!

ГАЛЯ. Ой, гріх — же так!

НАТАЛКА. Гріх у міх, а спасіння з торбу! Не бій ся, розуму не процілюю. По моему он як:
(свтіва).

№ 8.

Ой, дівчино,
Переяслівко,
Дай я тебе поцілую,
Моя ластівко!

Ох, ти, козаче,
Що за гувліса,
Цмокни раз мене у щічку,
Та й йди до біса!

Тільки не важ ся,
Що я кохаю,—
Бо такими козаками
Тини підпираю!

В море ускочу—
Вийду сухою:
З одним хлопцем поцілуюсь,
А з другим постою!

КАТРЯ (*знов вийшла*). Ну, ну! Її тільки зачепи!
МОТРЯ. Звісно: треба так дівувати, щоб було
що і на старість згадати, щоб можна було про-
співати:

№ 9.

Ой я в батька єдиниця,
2 Полюбила Гриця, чорнобривця.

Я нічого не робила,
2 Тільки по садочку походила.

По садочку походила,
2 Волоський орішок посадила.

Рости, рости орішечку,
2 Мойому батеньку на втішечку.

Рости, рости, корєни ся,
2 А ти, мій батеньку, не журися.

Рости, рости, розвивай ся,
2 А ти, мій батеньку, утішай ся.

Рости, рости вище тину,
2 Кохай, мій батеньку, як дитину!

ГАЛЯ. Ця краща!

КАТРЯ. Аж мене розвеселила.

МОТРЯ. От і гаразд. Ну, Галю, ходім-же на вигін! А ти Катре!

КАТРЯ. Де вже мені! (*Сїна за рукав Галю*).
Тривай!

ГАЛЯ. Я зараз. (*Мотря і Наталка виходять*).

ВИХІД V.

Катря і Галя.

КАТРЯ. Слухай, чи то вони правду кажуть, чи брешуть, що ти закохана у Василя?

ГАЛЯ (*то гляне на Катрю. то очі опустить; руками перебира стрічки. Наївно*). Не знаю.

КАТРЯ. Та ти не крий ся переді мною: я, як сестра, як мати.

ГАЛЯ. Справді, я не знаю чого... а тільки от як побачила його в церкві, так аж страшно стало, — такий хороший! Ну, я все на його дивлюсь та дивлюсь; Степанида і Галка, що бік мене стояли, сьміялись почали. штовхають, так я давай поклони бити перед Миколаєм Угодником, та щоб не повертатись до Василя, рукою підпру щоку, та і витріщусь на сьвяту сиву бороду... Що-ж ти думаєш, і руку і щоку поверта до Василя, поки наші очі не стрінуть ця...

КАТРЯ (*перебива її*). Ой лишечко, ой гріх який!

ГАЛЯ. Єй Богу, правда. А і він, каторжний, очий з мене не звоздить. Я вже, то на Миколу Сьвятого, то на його гляну, аж голова у вязах заболіла, а то уже давай дивитись на сьвяту Варвару, а до його-б то потилицею. Що-ж, серденько, чую, що і в потилиці стремлять Василеві очі.

КАТРЯ. Це нечиста сила!

ГАЛЯ. Ой, не лякай, сестричко, бо я і без того всього боюсь. Я вже не стямилась, як і до дому дійшла, а він за мною тільки здалеку. Та от з

того часу мов хвора, і обідать, не обідала, аж мати злякались. Оце підніму вареника, та і не донесу до рота, замислюсь і мені вже здаєть ця, що то не вареник гречаний, а чорний вус Василя, так я аж заплачу.

КАТРЯ. Так он-то чого?.. Наврочено, наврочено..

ГАЛЯ. А, нещасна я! Уже після того і на службу Божу боюсь ходить, а тільки до вечерні. Так — що-ж? Хоч і нема його, а думка все про його і молитви забуваю. Дивлюсь на сьвяту Варвару, а думки мої далеко, далеко! Я мерщій до дому, та в постіль, — так і не спить ця, і вечерять не хочеть ця, і під серцем нудить, а у очіх таке ввижаєть ця... (*Засоромилась. Пауза*). Тільки-б одну воду і пила...

КАТРЯ (*стлеснувши руками*). Заховалась, заховалась...

ГАЛЯ. Крутиш ся, вертиш ся, з одного боку на другий, а сон і не загляне в вічі, а то-ж як часом і засну знурена, то такі сні вбачають ця, аж соромно казати (*Закрива очі руками; чи хвартухом*).

КАТРЯ. Що-ж тобі снить ця?

ГАЛЯ. Та снить ця... Не можу, не скажу.

КАТРЯ (*ласкаючи і обнімаючи її*). Ні, скажи, признай ся бо, голубонько, — слід.

ГАЛЯ. Та снить ця, що... буцім місячно так... тепло... я когось жду... а це, мов... не можу, не можу!... (*закриває зовсім вид хвартушиною*).

КАТРЯ. Та що ти? Хіба я хто, — чужа?

ГАЛЯ (*решуче*). Ну, так ото я жду, сижу під калиною в садочку, а вітерець на мене пахоща-

ми віє і яблони́вим цвѣтом укрива. А це зирк! з за яблоні виходить Василь, та такий гарний, що і Господи, а очима аж серце пройма; тихо підходить і говорить ласкавії речі, і що він говорить — не знаю, і чи він говорить, чи соловейко тьохка — не розберу, а тільки у мене на серці становить ця тепло та радісно, а він іще присяде до мене, та обніме злегка рукою і таке мене щастя огорне, що аж сьвіт у очіх пере́мінить ця і все мов веселкою заяскрить..

КАТРЯ. Знаю, знаю я: чарівні ті хвилини, і дурману, і солодкої отрути повні: упеш ся ними, а після того так вчадієш, (*тре собі долонею лоб*) що і до смерти чад той не вийде... А!! (*торопливо з тревогою*). Ну, ну! Що-ж далі?

ГАЛЯ. Шепоче ото щось, говоре... а далі візьме.. та тихо, тихо... що і не щуїш ся...

КАТРЯ. Ну, ну!

ГАЛЯ. Прихилить ця... в щічку цмокне... Мене так жаром і обсіпле....

КАТРЯ. Ага, ага!.. А далі?

ГАЛЯ. А далі... туманом візьметь ця і полине за вишню...

КАТРЯ. Та й тільки?

ГАЛЯ. А то-ж!

КАТРЯ. Більше нічого не снить ця?

ГАЛЯ. Хіба мало?

КАТРЯ (*радісно*). Фу! Слава Богу! (*Обнімає її голову і цілує*). Яка ще ти дурненька дитина! Це все дівочі химери, а ти тільки не гадай про його.

ГАЛЯ. Коли що-дня снить ця?

КАТРЯ. Нісенітниця! Жени його з думок!

ГАЛЯ. Коли не сила моя!

КАТРЯ. Слухай, Галюсю, це настав і тобі час кохання... Тільки не закохай ся в Василя: це не парубок, а звірюка, вилюдок, — хоч груди йому розшарпай, а серця не знайдеш. Підластить ця лисицею, а далі кинець ця вовком! І віри на нього не покладай: насьмієць ця тільки, славу пустить.

ГАЛЯ. То може, Катре, ще на нього вигадують: в його такі добрі очі...

КАТРЯ. Вигадують? Глянь на мене, — і я його рук не втекла: це він мене звів, наймичкою пустив по світах...

ГАЛЯ (з жахом). Не-вже?! .

КАТРЯ. Він, він! А як присягав ся, як заклинав ся Богом, землю їв... та і кинув до півроку!

ГАЛЯ. І це він, він?! Господи, така зрада, таке душогубство!

КАТРЯ. І душогубство (*пауза*). Не ходи не бач ся, не говори з ним, тікай од його, як од чорта з пекла: він мене проміняв на Палажку, а тепер од Палажки одкинув ся, та до тебе.

ГАЛЯ. Ой, Катре, мені страшно.

КАТРЯ. А Домаха хіба не через нього повісилась? Ходім, ходім у хату... я тебе не пущу на вигін (*заходять*).

ВИХІД VI.

Наталка і Левко.

НАТАЛКА. Ніде нема (*розгляда*). Не-вже Галя ще дома? (*Зупинилась, підглядаючи Левка*).

ЛЕВКО (*пританцьовує і співває*).

№ 10.

На собаці вовна,
А в матери коси....
Коли-б мені чобітки,
То не був би босий.

У корови роги,
А у батька пута...
Коли-б не ці ноги
Тав не був би тут!

На вороні крила,
На бабі намітка...
Тим ти мені мила,
Що дебела литка!

На городі бузина,
А в Київі дядько...
Тим я тебе полюбив,
Що на п'яті перстень!

НАТАЛКА. Що це ти за нісенітницю співавши?

ЛЕВКО. Нісенітниця! Здрастуйте! Це пісня... славна!

НАТАЛКА. Хто-ж тебе навчив?

ЛЕВКО. Дмитро, він мене ще кращої навчив...
(*сьпіва*).

Пішла баба на базар,
Та купила рака...

НАТАЛКА. Цить! Не хочу я слухати..

ЛЕВКО (*сьмієть ця*). А там далі славно.

НАТАЛКА. Так і сьпівай батькови.

ЛЕВКО. Я вже сьпівав... так батько не люблять
пісень.... зараз у пику, та попотилиці....

НАТАЛКА. То і добре.

ЛЕВКО. Е, як би добре, а то дуже не добре...
боляче.

НАТАЛКА. Бідненький! А куди це ти простяг
ся?

ЛЕВКО. Кругом Галиної хати ходити...

НАТАЛКА. Чого?

ЛЕВКО. Не скажу... так Палажка... що-б не пу-
стить...

НАТАЛКА. Кого?

ЛЕВКО. Того... як його.. що чуб на голові...

НАТАЛКА. Василя?

ЛЕВКО. Еге, еге! Тільки не кажи Палажці, а
то горіхів не дасть.

НАТАЛКА. Так вона тебе посила підглядати?

ЛЕВКО. Не підглядати, а кругом-хати ходити...
Можно через перелаз?

НАТАЛКА. От ти походиш, поки буханцями не
нагодують. Геть звідціль! (*Погналась за ним,
Левко тика*).

ВИХІД VII.

Галя сама.

ГАЛЯ (*виходить з хати*). Господи, як мене налякали Василем тим, аж руки тремтять... Не вже він такий?... (*Замислюєть ця*). Он і віночок кинула, треба доплести (*Бере в руки, роздиеляєть ця, сїда*). Мабуть треба тепер і васильки повкидати? (*Бере кілька квіточок*). А які вони гарнесенькі! Як їх шкода! Квіточко моя! (*Цїлує її і заплакала*). Одкиньєть ця... насмієть ця... зведе! (*Кида квітку, а далї хапаєть ця за серце*). Ох, як же його звідцїль викинути? Не можу, не можу!! Орел, сокіл!! (*Закриває вид руками*). Тільки-ж та Палажка... відьма... відьма! а... смерть моя!

ВИХІД VIII.

Галя і Василь.

ВАСИЛЬ (*тихо підходить*) Здорово, Галю, з неділею!

ГАЛЯ (*схопиєшись*). Ой!

ВАСИЛЬ. Чого ти злякалась?

ГАЛЯ (*тремтить*). Ой, не підходь, не підходь!

ВАСИЛЬ. Та що з тобою?

ГАЛЯ. Боюсь тебе!

ВАСИЛЬ. Хіба я вовк?

ГАЛЯ. Боюсь... боюсь...

ВАСИЛЬ. То може я тебе боюсь, бо ще ніхто мені так памороки не забивав.

ГАЛЯ. Не кажи цього....

ВАСИЛЬ. Хіба що?

ГАЛЯ. Не треба, не треба.

ВАСИЛЬ (*ображено*). Не дозволяють, чи тобі обидно?

ГАЛЯ. Хто його зна.

(*Наталка виходить, бачить у двох пару, заміча і проходить на право*).

ВАСИЛЬ. А ти-ж сама? Хіба не зпасш, чи я тобі протівний, чи ні?

ГАЛЯ (*глянула на його і знов з страхом закрила очі*). Не питай... Христом Богом.... не питай! Бо я не вдержусь, скажу, а тоді вже я пронала на віки...

ВАСИЛЬ. Галю, серденько, рибонько моя! (*Хоче її взяти за руку*).

ГАЛЯ. Ой, не торкай ся, не торкай ся!

ВАСИЛЬ. Тобі певно набрехали на мене... Та що-б я в землю вріс, коли брешу... коли ти не сжувала мого серця на віки.

ГАЛЯ (*дивить ця положливо, але трохи сьміліще глянула на нього*). Глузуєш, глузуєш...

ВАСИЛЬ. А що-б наді мною глузувало так счастя! Слухай...

ГАЛЯ. Одступись далі, то слухатиму, а то страшно.

ВАСИЛЬ. Яка-бо ти! Як од чорта од мене...

ГАЛЯ. А хто тебе зна? Всі таке кажуть...

ВАСИЛЬ. Знаю, вони-б мене і росчавити раді, а тільки я тобі кажу, що не брешу перед тобою,

не так мене за серце взяло.

ГАЛЯ. Справді?

ВАСИЛЬ. Глянь!

ГАЛЯ. Боюсь на тебе очі звести. *(Трошки вмиляється ця)*.

ВАСИЛЬ. Та не бій ся: не з'їм.

ГАЛЯ. А як з'їси?

ВАСИЛЬ. Тоді ковтну, що-б тут у мене завжди сиділа. *(Показує на горло)*.

ГАЛЯ. От бачиш, ще і не боять ця його?

ВАСИЛЬ. Серденько моє! *(Хоче її обняти)*.

ГАЛЯ. От тільки підступи: утечу! *(Глянула на його лукаво)*. Он-де Наталка дивить ця!

ВАСИЛЬ. Прийди до великої криниці сьогодні у вечері.

ГАЛЯ. А там мене відьма не вхопить?

ВАСИЛЬ. Не бійсь! Я вже всім відьмам хвості втяв на віки.

ГАЛЯ *(в роздумі)*. Страшно.

ВАСИЛЬ. Та я росі на тебе впасти не дам.

ГАЛЯ. А що мати скажуть?

ВАСИЛЬ. Так ти виходь, як засне.

ГАЛЯ. Не знаю.

ВАСИЛЬ. Та нам же побалакати треба.

ГАЛЯ *(не рішуче)*. Боженьку, що-ж мені робити?

ВАСИЛЬ. Не-вже ти не віриш мені?

ГАЛЯ. Бог тебе зна; мені і хочеть ця вірити,— що вже брехати, а як подумаю, так отут зараз

холоне.

ВАСИЛЬ. Вір, вір! (*Озираєть ця пологливо на всі боки*). Так прийдеш?

ГАЛЯ (*соромливо*). Може... (*Василь, завважавши, що ідуть, одскакує і одходить ніяково на ліво*).

ВИХІД ІХ.

Галя, Палажка, Настя, Наум.

НАСТЯ. Зайди таки, свашенько, зайди! Тебе, голубонько, щось і в вічі не видати.

ПАЛАЖКА. Та знаєте, тіточко, робоча пора.

НАУМ. Звісно.

ПАЛАЖКА (*на бік*). Знов з Василем стояла! Ой, щось не дарма! (*Підходить до Галі*). Здравстуй, Галю, ач як погарнішала, мов троянда пишаєш ся: очі горять зорями, щічки — полумям...

ГАЛЯ (*опустила очі. Засоромилась*).

НАСТЯ. Чого-ж ти, доню, не привитаєш ся? Скажи: того, мовляв, і красую ся, що під материним крилом.

НАУМ. Або під батьковою шапкою?

ПАЛАЖКА (*ядовито*). Може ще під чиєю? (*Бере вінок в руки*). Ач, який віночок! А ну, примірю... (*Надїва його Галі на голову*). Ну і кракрасунечка-ж ваша донечка, — хоч на панері малюй. (*Жартливо крутить її і трошки одводять на бік*). От, думаю, од парубків одбою нема! (*Тихо до неї*). А що, признай ся: це ти для Василя цей віночок плела?

ГАЛЯ (*злякано*). Що ви? для чого?

ПАЛАЖКА. Що-б привабити його, дівонько.

ГАЛЯ. Крий мене Боже, від такого.

ПАЛАЖКА (*тильно дивить ця*). Невже? А він, дівонько, в тебе закоханий.

ГАЛЯ. Хто вам сказав?

ПАЛАЖКА. Сам признав ся.

ГАЛЯ. Вам? про це?

ПАЛАЖКА. Мені... Ми з ним, дівонько, давні і близькі приятелі... (*Галя одкинулась*). Не жайся! (*На бік*). Так ось хто ворог мій, хто моя розлучниця! (*До Галі*). Та я з тобою пожартувала, моє серденько! Заходь до мене — побалакаємо... розвеселиш мою самоту...

ГАЛЯ. Я без матери нікуди...

ПАЛАЖКА. Так пустить, тіточко!

НАСТЯ. Біга вона, сватонько, до подруг і не питаючись....

НАУМ. Удержиш?

ПАЛАЖКА. Так одпустить її до мене у вівторок: купала справлятимем, повеселимось....

ГАЛЯ (*тремтить*). На купала?

ПАЛАЖКА. А то-ж? З сестрами і прибіжиш...

НАСТЯ. Та і гаразд! Просимо-ж до господи! Іди і ти в хату.

ГАЛЯ. Я погуляю трохи... зараз сестри придуть...

ПАЛАЖКА (*плянувши*). А то і брати! (*В хату*).

ГАЛЯ. Ух! Мало не з'їла очима.

НАСТЯ. Іди-ж! іди-ж! (*Всі заходять у хату*).

НАУМ. Просимо.

ВИХІД X.

Наталка, Мотря, Динис і Остап.

НАТАЛКА (*біжить сьміючись*). А що дігнав?

ДИНИС. Дігнав було, тільки не вхопив.

НАТАЛКА. Значить, просто у руки не дам ся?

ДИНИС. Та звісно.... налігача треба....

ОСТАП. А я піймав. (*Веде Мотрю за руку*).

МОТРЯ. Штука! На перейми побіг.

НАТАЛКА. Давайте гойдатись!

ДИНИС. Давай! Ставай, Остапе! (*Начинають гойдатись*).

ВИХІД XI.

Степан, і 3-й парубок, Левко і ще за 2-ва пар.

СТЕПАН. Давайте, тут сядемо в холодку.

3-й ПАР. Давай! А карти в тебе?

СТЕПАН. Ось. (*Вийма*).

4-й ПАР. Ху, бра, які! Не видно і парсун!

3-й ПАР. З кварту олії можна видушити...

СТЕПАН. Нічого. В носа — саме добре (*Сьміх*).

Гвалт собачий і крик Левка.

ЛЕВКО (*перескочив через перелаз і одбиваєтьця лозиною: зачепив штани*). Ой, ратуйте! На шматки порвуть!

ПАРУБКИ. Ха, ха, ха! Полатали штани!

ЛЕВКО (*плаче*). Ой! Ой! І штани пропали!

СТЕПАН. Та чого ти лозиною махаєш? Тут собак нема!

ЛЕВКО. А може вони женуть ця!

НАТАЛКА (з гойдалки). Не ходи по ровах.

ЛЕВКО. Коли казано.

НАТАЛКА (до парубків). Посадіть його, хлопці, в карти грати, щоб не тиняв ся.

СТЕПАН. Сідай, Левку, в носа грати з нами.

ЛЕВКО. Справді сідати? Чи дурите?

3-й ПАР. Сідай, сідай! З тобою весело...

ЛЕВКО. Я люблю в карти... (смієть ця). Тільки не розберу оціх морд: що і зверху морда і під черевом морда! (Сьміх).

НАТАЛКА. Що це ви послули? І гойдати не здатні, а ще парубками зветесь!

ДИНИС. Коли хочеш, то ми так вихонемо, що аж дух захопить.

ОСТАП. Аж навкруги облетити.

МОТРЯ. Та ну, цур вам! Я бою ся!

НАТАЛКА. А ну, ну! Я не злякаюсь. (Гойдають вище).

СТЕПАН (до Левка). Жуди-ж ти дивиш ся, йолопе?

ЛЕВКО. У землю. (Сьміх).

СТЕПАН. У карти, дурню, дивись, а не в землю.

ЛЕВКО. Та коли карт багато: чорт його зна, на яку і дивитись!

3-й ПАР. Оце ще грач! (Насовує йому шапку на рота).

МОТРЯ. Ой годі! Цур йому!

НАТАЛКА. Вище! Вище!

МОТРЯ. Ой, голубчики, стійте! не треба!

ДИНИС. Піддай, Остапе! А ну, гон!

ОСТАП. Шквар!

ДИНИС. Гайда! Гайда! Де кобила там лоша.

НАТАЛКА. Ух, славно, ух! А ну, ще вище!

МОТРЯ. Ой, лелечки! Ой, матінко! Ой, не буду!
Рятуйте! Рятуйте!

СТЕПАН і 3-й ПАР. (*з гурту*). Не потурай ба-
бі! Гони! Жар!

ЛЕВКО. Ха, ха, ха! Гля! Плахіття! Плахіття!

ДРУГІ ПАРУБКИ. Ловко!

МОТРЯ. Ой, голова! Голова! Упаду!

НАТАЛКА. Стійте! Справді зомліє!

МОТРЯ. Ой!

СТЕПАН. Та що ви, чи не показались?

3-й ПАР. Зупиніть гойдалку!

ОСТАП. Ссажуй мерщій, бо впаде. (*Зупиня-
ють гойдалку. Наталка і Остап проводять
Мотрю*).

3-й ПАР. Бач, Левку, виграв.

ЛЕВКО. Ге, ге, ге! Виграв!

3-й ПАР. Ну, бий-же мене по носу.

ЛЕВКО. Кулаком чи ногою?

ДРУГІ. Тю на тебе! Картами!

ЛЕВКО. А давай, давай! (*Бе. Сьміх*).

МОТРЯ (*з плачем*). Каторжні! Прокляті! Щоб
вас на рогачах чорти так у пеклі гойдали.

ДИНИС. Не любиш!

СТЕПАН. Слаба на втори! (*Сьміх*).

МОТРЯ. Щоб ти луснув!

СТЕПАН. На твою голову!

ОСТАП. Ну, не сердь ся, голубочко! Ходім, води випем.

МОТРЯ (*ідучи до хати Галиної*). Геть! (*Виходить*).

НАТАЛКА (*до Диниса*). А що! Не злякалась?

ДИНИС. Звісно: ти-б на чорті верхи поїхала.

НАТАЛКА. На чорті — не знаю, а що на тобі — то поїду.

ДИНИС. Так-би то і дались!

НАТАЛКА. І не писнеш!

ДИНИС. Овва!

НАТАЛКА. Не овва, а гей!

ОСТАП. А що, бра, не переливки?

ДИНИС. Та що і казати! Ця і Палажку за пояса заткне?

НАТАЛКА. І заткну! З вашим братом так і треба: осїдлала, та і погоняй, та ще і віжок з рук не пускай... а то слините, слините, поки не попустиш волі, а далі і годоблями назад. Ух, я-б вас!

ДИНИС. Така-то страшна!

НАТАЛКА. Не страшна, а в кашу наплювати не дам. (*Одходить в глибиню, за нею Динис*).

СТЕПАН. Куди береш взятку?

3-й ПАР. Мій вишник.

СТЕПАН. А моя хвалька.

ЛЕВКУ. А ця розідрана краля моя.

СТЕПАН. Ні, ні! Програв, програв!

3-й ПАР. Держи носа!

ЛЕВКО. Я не хочу.

3-й ПАР. Як не хочеш? А мене бив? Держіть його! (*Левка держуть; він кричить*).

ЛЕВКО. Гля! Я так не хочу! Хай йому біс! Я Палажні пожалуюсь.

СТЕПАН. За це навчився в карти грати!

ЛЕВКО. Хай вони скажуть ця! (*Виходить. Другі ще грають і сьміють ця*).

ВИХІД XII.

Ті-ж і Василь.

НАТАЛКА (*назустріч*). Я тебе все виглядала.

ВАСИЛЬ. А що?

НАТАЛКА. Ти до сестри Галі залицяєшся; скажи мені, що маєш на думці?

ВАСИЛЬ. Женитись.

НАТАЛКА. А Палажка?

ВАСИЛЬ. На бік!

НАТАЛКА. І не побоїшся цього їй в вічі сказати?

ВАСИЛЬ. Хоч перед усім миром.

НАТАЛКА. А вона тебе так пустить з рук?

ВАСИЛЬ. Не вдержить.

НАТАЛКА. Ой, не кажи! Вона на все здатна. Уже постерегла: підсила Левка підглядати за вами... не дарма! Щоб ще не занастила Галі!

ВАСИЛЬ. Я їй пельку заткну!

НАТАЛКА. Дивись! Не зведи сестри! Я з ока їй не спушу. Коли думаєш чесне, то разцурайся перш з Палажкою, а далі і до церкви прямуй.

ВАСИЛЬ. Так і зроблю. А ти, Наталко, вір, що я Гадю щиро люблю!

НАТАЛКА. Побачимо! Он і вона біжить з Мотрею.

ВИХІД XIII.

Ті-ж і Галя з Мотрею, а далі Палажка, Настя і Наум.

ГАЛЯ (*підбігаючи*). На силу вирвалась!

МОТРЯ. Все Палажка задержувала.

НАТАЛКА (*до Василя*). Бачиш, — вона вже там.

ВАСИЛЬ. Не покурить!

МОТРЯ. Ходіте он до наших, та сюди повернемо.

НАТАЛКА. Ходім. (*Василь тихо говорить з Галею, Палажка, виходючи, постерегла*).

ПАЛАЖКА (*на бік*). Знов? (*До старих*). На мене багато плещуть: звісно Московка — чоловіка нема — ротів заціпить нікому... (*З тривою*). А правда, що в волості бумага прийшла, що мій вертаєть ця?

НАУМ. Ніякісенької!

ПАЛАЖКА (*радісно*). О! Значить брехня! (*Потім спохватившись*). Нещасна моя голівонька! З'їдять тепер!

НАУМ. А ти, кумо, плюнь.

НАСТЯ. Людський поговір, як шум по воді.

ПАЛАЖКА. Легко сказати. У мене чоловік є; як за ним побиваюсь, — тільки постіль моя холодна про те зна! А вони мені Василям очі вибивають....

НАСТЯ. Так, так!

ПАЛАЖКА. Найшли кого і рівняти! Думають, що як він зводить тут усіх, соромом окривав батькам голови, то певно Московка його рук не минула! Знайшла-б кого, оттакого дурисьвіта, блазня, що промаптачив усе добро.

НАСТЯ. Скажіть на милость!

НАУМ. Лодар, лодар парняга. І так то усю батьківщину і рішив?

ПАЛАЖКА. Пропив, прогайнував усе чисто, а тепер шука по селу дурних батьків, щоб оддали за його дівчину: то він-би їхнею загореванною працею штани собі полатав... ета і жид, бачите, більше на бір не вірять.

НАСТЯ. Та хто-ж би за такого оддав дочку свою?

НАУМ. Або пустив добро до рук голодранця.

ПАЛАЖКА. Не кажіть! Він — враг його не взяв, якийсь такий улесливий, що дівчата за ним попару не знають: закрутить голову, з розуму зведе.... Ну, всякому-ж шкода своєї дитини, — не допустить же до того, щоб покрили: потужать, та і оддадуть.

НАСТЯ. Не доведи, Господи!

НАУМ. Його слід і од хати дручком одгонити.

ПАЛАЖКА. Іменно; тільки як за хатою встережеш?

НАСТЯ. Ой, горенько тільки матери, та й годі!

НАУМ. А ти дивись за дочкою, не пускай її з свого ока!

ПАЛАЖКА. Та ваша Галя, як янгелятко... До неї такий жених зазіха, що тільки он який! *(Тут-то говорить і все позира на гурт — на Галю і Василя).*

ВИХІД XIV.

Ті-ж, Наталка, Дянис, Галя, Василь, парубки і дівчата.

СТЕПАН. Кидай карти; ходім до гурту!

ДРУГІ. Рушай.

Х О Р .

№ 11.

Ох, ох, та не люби двох!
З рибкою борщ,
Їж коли хоч,
А не хоч — вибачай,
І ложечки не вмочай,
Ох! Ох! Та не люби двох!

Люби-ж мене самую
Як я тебе шаную,
Як собаку рудую,
Під припічком годую:
Ох! Ох! Та не люби двох!

ПАЛАЖКА. З ким це ваша Галя стоїть? От і молоді очі, а не добачаю.

НАСТЯ. З ким би-ж це? Чи не з Василем?

НАУМ. Він, він!

ПАЛАЖКА. Не казала вам?

НАСТЯ. Галю! Галю!

ГАЛЯ. Чого мамо?

НАСТЯ. Іди сюди зараз!

ПАЛАЖКА. А що, як у вас рої?

НАУМ. Поки ще один.

ПАЛАЖКА. А у нас дав Бог третього.

НАУМ. Хочете глянуть на пасіку?

ПАЛАЖКА. Ходім! *(Наум і Палажка пішли)*.

НАСТЯ *(до Галі)*. З ким це ти думала стояти?

ГАЛЯ. З ким прийшлось!

НАСТЯ. З Василем? І в голову собі не клади!

Щоб його і духу не було!

ГАЛЯ. Ще і не дума він про мене, а ви вже...

НАСТЯ. Ого! Не думав би! Полатали свої дїрки нашим добром заміря... тільки дулю з'їсть: у мене єсть тобі кращий жених.

ГАЛЯ. Не треба мені женихів: ви хоч би пускали мене гуляти, а то і людей не бачу... тільки лайка та сварка! *(Плаче)*.

НАСТЯ. Годї, годї мені рюмати; іди краще обідати. А про того пройдисьвіта і не думай! *(Виходить в огород)*.

НАТАЛКА *(чука)*. Давайте танок водити!

МОТРЯ. Короля! Короля!

НАТАЛКА. А хто-ж королем буде?

МОТРЯ. Василь нехай з Галею.

НАТАЛКА. Гей! Галю! Галю! Чого ти там стоїш? Іди в танка грати!

ГАЛЯ *(здригнувши)*. Коли так, коли тобі, мамо, нема дїла до мого серця, то я сама собі дам по-

раду! Не пускаєш мене розмовляти, з ким мені
любо — без тебе знайду дорогу! Хоч замкни
мене, а я і в вікно видерусь.

НАТАЛКА. Галю-го!!

ГАЛЯ. Зараз, зараз — біжу. (*Починають та-
нок; Галя з Василем в середині*).

№ 12.

Король коло городу ходить,
Король у город заглядає;
Виводу, виводу,
Чом не йдеш по воду?
Бою ся, бою ся.
Кого-ж ти боїш ся?
Короля, короля!
А короля нема дома,
Королиха сама дома,—
Одчиняй ворота!

Король у город заглядає,
Король дівочок викликає,
Виводу, виводу, і т. д.

Король поклони ся низенько,
Король поцілуйсь хорошенько!
Виводу, виводу, і т. д.

(Галя з Василем цілують ця).

ВИХІД XV.

Ті-ж і Палажка з Наумом і Настею

ПАЛАЖКА. Добра пасіка! (*Заздріла, що Ва-
силь з Галею в колі цілують ця*). Ой!!

НАУМ. Що вам, кумо?

ПАЛАЖКА. Під серце щось... он гляньте!

НАУМ. Я зараз води.

НАСТЯ. Ах, каторжний! *(Кидаєть ця одтягти од Василя Галю)*.

ЗАВІСА.

ДІЯ ІІІ.

Між горами криниця, осажена вербами, тополями; великий камінь на передкону.

ВИХІД І.

Динис і Наталка.

ДИНИС і НАТАЛКА *(сидять на каміни і світають)*.

№ 13.

Ой на гору козак воду носить,
Дівчонька козаченька просить:
Козаченьку, мій соболю,
Візьми мене із собою —
Помандрую я з тобою!

Не сама-ж я по садочку ходила,
Козаченька за рученьки водила,
Цілувала, милувала,
До серденька пригортала, —
Я-ж думала, що він буде мій!

Козаченько, сухотонько ти моя,
Кажуть люде, що не буду я твоя;
Кажуть люде, сама бачу,
Не раз, не два на день плачу —
Літа свої марно трачу.

НАТАЛКА. Уже пізно, засиділись... он і місяць
ночав із за верб вирізуватись... мати кинуть ця
мене — лаятимуть!

ДИНИС. Вигадай!

НАТАЛКА. А то ні хіба?

ДИНИС. Така ти і полохлива!

НАТАЛКА. Сількись! А все-ж, чого я буду да-
ремно лайку слухати?

ДИНИС. Як даремне? За мене можна і бійку
приняти!

НАТАЛКА. Куди-ж пак! Яке щастя!

ДИНИС. А то-ж (*Обніма*).

НАТАЛКА. Та ну тебе! Здавив як!

ДИНИС. Не тікай, а то ще більше здавлю..

НАТАЛКА. Геть! Єй Богу по руці вдарю (*бе*).
А що?

ДИНИС. Ой! Та ти мені і кістки перебеш?

НАТАЛКА. Не звикай!

ДИНИС. Коли і жінкою будеш, то так мене ми-
луватимеш?

НАТАЛКА. То друге діло, а тепер рукам волі не давай.

ДИНИС. А коли-ж те сьвято буде? Чи можна за рушниками до тебе присилати?

НАТАЛКА. Коли? Тепер — у жнива?

ДИНИС. Та ні, я знаю... ото-ж і досадно, що довго ждати...

НАТАЛКА. Не допоможть ця! Ти собі на Василя не вважай: он він уже і Палажку кинув, та до Галі лиши!

ДИНИС. Та казав, а Палажка як постерегла, так уже тричі за ним Левка присилала — і ніби по ділу, і що слаба....

НАТАЛКА. Ну що-ж, пішов?

ДИНИС. Ні! Так вона бісова аж до його прибігла, а він з хати та і викрав ся левадою.

НАТАЛКА. Ну, й як?

ДИНИС. Не знаю: я його більше не бачив.

НАТАЛКА. Її легко не здихаєть ця, — не така; я боюсь, що-б вона Галі чого не вчинила!

ДИНИС. Од неї станеть ця.

НАТАЛКА. От, напасть Галі! Надало-ж отому зводнику зачепити!

ДИНИС. Каже — закохав ся.

НАТАЛКА. Та признавай ся й мені... але чи не дурить?

ДИНИС. Ні, мов не похоже....

НАТАЛКА. Та вір вам клятим!

ДИНИС. Мені можна повірити...

НАТАЛКА. Не на дурну напав! Слухай, я ка-

зала Василю, та і ти скажи: коли він справді дума за Гаю, то щоб оту відьму зараз кинув, уладнавшись чесно.... а за Василем мені наглядати... Добре?

ДИНИС. Добре.

НАТАЛКА (*прислухуючись*). Хтось іде, ходім!

ДИНИС. Та і не хочеть ця!

НАТАЛКА. Минеть ця! (*Повертаєть ця і придивляєть ця*). Чи не Левко-то? Єй Богу він! Знов оце Палажка послала підглядати...

ДИНИС. Ну, попаду я його! Намну чуба. (*Виходять*).

ВИХІД II.

Левко і Палажка.

ЛЕВКО (*озираючись з страхом*). Чи пішов, чи може крадеть ця? У мене і душа замерзла... Хай йому чорт! Тітка послала, а тут через неї трясись... Ой! Хто там? Я не буду! Гм! (*Плаче*).

Тітко! Тітко Палажко! Де ви? Я не хочу стоять поночі тут: я боюсь! Тітко! Ой, щось лізе, тітко!

ПАЛАЖКА. Цить! Не репетуй!

ЛЕВКО. Коли я боюсь сам...

ПАЛАЖКА. От сорому нема: уже півнарубка з тебе, а ти ревеш, як дитина!

ЛЕВКО. Динис трохи не бив.

ПАЛАЖКА. А то Динис тут був? З Наталкою?

ЛЕВКО. Еге-ж.

ПАЛАЖКА. Що-ж вони говорили?

ЛЕВКО. Цілували ся... він її руками душив, а вона пручала ся....

ПАЛАЖКА. А Василя бачив?

ЛЕВКО. Ходив тут біля криниці... співав і що-сь бубонпв.....

ПАЛАЖКА. Не розібрав ти?

ЛЕВКО. Щось каже... говорить... чи рано говорить... чи пізно...

ПАЛАЖКА (*на бік*). Жде, жде її! Певно змовились уже!

ЛЕВКО. Каже, що не їв... та і я, тіточко, їсти хочу... усе стою, та ховаюсь... тільки лопуцьки їв.

ПАЛАЖКА. Біжи до діда; він тобі дасть пиріжків і меду, а після збігаєш до Галиної хати, чи не стоїть у садку Василь з Галею? В селі-ж ти не боятимеш ся?

ЛЕВКО. А собаки!

ПАЛАЖКА. Хліб візьми у діда, та і кидай, то вони і не зачепляють...

ЛЕВКО. А дід дадуть?

ПАЛАЖКА. Дасть, дасть; тільки ти не кажи нікому, куди я тебе послаю; то я тобі і стьожку подарую і шапку справлю!

ЛЕВКО. Ге-ге-ге! Стьожку і шапку! Я зараз! (*Побіг*).

ВИХІД III.

Палажка одна:

ПАЛАЖКА. Змовились, змовились! Все у купі й стояли, може і після ще бачились.... Хіба ота стара догляне дочку? А!! У мене аж горить отут! Мов на жару лежиш, пекельним вогнем

всю пече, а думки про них мов розжеврені молоти стукотять у голову.... Нема-ж у мене на світі нічого і нікого крім Василечка; краще мені життя своє, ніж його втратити! А як він любив мене, цілував, обнимав, до серденька пригортав, а тепер? — восьмий день і не навідаєть ця! Ох, тяжкі мені ніченьки сиротливі, нудьга гризе.... Не-вже він мене кине на віки? Не-вже закохав ся у Галю? Та, ні! Він певно до добра Галиного мостить ця, бо куди їй до мене? Моя краса ще не злиняла. Всі за мною гинуть!.. Хіба в тебе такі брови, такі очі, такий стан, як у мене? Хіба ти здолаєш так палко кохати? Ні, тобі Василя я мого не отдам! Не вирвати тобі його в мене, не вирвати!

ВИХІД ІV.

Палажка і Василь.

ВАСИЛЬ (*підкрадаючись обніма*). Голубонько, таки дівдав ся, таки прийшла...

ПАЛАЖКА. Прийшла.

ВАСИЛЬ (*одхмляючись и тільки глянувши*). Хто це? Палажка?

ПАЛАЖКА. А ти кого дожидав?

ВАСИЛЬ. А ти чого тут по-ночі блукаєш? Кого підглядаєш?

ПАЛАЖКА. Твою нову милу, твоє кошеня об-смикане.

ВАСИЛЬ. Кого? Кого?

ПАЛАЖКА. А я думаєш, не знаю? Галю Стрільчиху, оту тихоню слиняву.

ВАСИЛЬ. Ти її не лай!

ПАЛАЖКА. Мені її не лаяти? Коли ота гадина, ота жаба мені сьвіт заступає; розлучницею мою паскуда наважилась стати!

ВАСИЛЬ. Кажу: не лай її, і не пінь на неї: вона чесна дівчина.

ПАЛАЖКА. Вона чесна? А я-ж хто? Се-б то вже я — безчесна, я — повія?! Певно, тим що я сирота, покохала тебе щирим серцем, всю душу віддала, сором людський приняла, гріха не побояла ся... Так певно тим і повією стала?

ВАСИЛЬ. Та воно звісно, що-ж? Не заціпиш...

ПАЛАЖКА. Кому і тобі? А ти-ж який? Чесний парубок, з людським серцем, з правдивою душею? А як же ти мені присягав ся в коханні? Як же ти Богом Сьвятим закликав ся, що коли прийде бамага про смерть мого чоловіка, то зараз звінчав ся зо мною! Як ти благав мене, не барити твого щастя!..

ВАСИЛЬ. Мало чого парубок не каже! Сьвітова річ... Хіба тебе хто силував? Твоя-ж воля була...

ПАЛАЖКА. Хто силував? Ось хто силував (*показує на серце*). Оце дурне, та нерозсудливе серце, що повірило клятьбам свого милого, що покохало його над життя, над себе! А чим-же ти мені платиш за це? Украв мій спокій, славу пустив, нестоців напив ся, та і кидаєш на глум!

ВАСИЛЬ. Що-ж, як напив ся, то і напив'ся... Що дня і п'яним бути обридне. Не все-ж горілка, може захочеть ця й меду.

ПАЛАЖКА. Ще і знущаєть ця, паскудник! Так для твого розбещеного серця переміни тільки треба? Для твоєї неситої душі чуже життя за

іграшки, за жарти. Домаха, Катря, я — потоптани, а тепер ще вищирив зуби на нову.

ВАСИЛЬ. А тобі яке діло, на кого я вищираю зуби? Бач, чим вибива очі: Домахою, та Катрею! Не вішатись на щію! А то скажи на милість, пальцем дивни — аж біжать, а потім ще дорікають.

ПАЛАЖКА. А що-б тобі язик так руба став, коли цьому правда! Хіба і я намоглась, хіба і я тобі на шію вішалась? Будь же, Ти, Мати Божа, свідком! (*З запалом до його*). Скажи, ти мене розлюбив? За що ти хочеш мене з світа зігнати?

ВАСИЛЬ. А бо я знаю?

ПАЛАЖКА. Закохав ся-б то так у ту білобрису? Не повірю, брешеш: до добра її мостис ся.

ВАСИЛЬ. Там чи до добра, чи не добра, то вже мос діло.

ПАЛАЖКА. Ні і мос: ти і думавш, що мене так легко збути ся? Гей, Василю, стережись: мені тебе втратить — все одно, що життя стеряти; а життя свого дарма я не віддам: мене і каторга не зляка.

ВАСИЛЬ. Та звісно, — ти відьма.

ПАЛАЖКА. Відьма, чи не відьма, а не попусти тебе з другою побратись.

ВАСИЛЬ. Та цур тобі; з тобою страшно й стояти. Ще нічого нема: заклала собі дурницю в голову і лізе гадюкою в вічі!

ПАЛАЖКА. І лазитиму, вужем обивюсь, а не пущу на сніткання. Ждав тут її, зраднице? Оби-маті, хотів, цілувати, милувати, — та не вдасть

ця, кате!

ВАСИЛЬ. Та цур вам і пек вам! От напасть, так напасть! Покарав мене Господь цією відьмою... тьху! (*Виходить і натикаєть ця на Катрю*).

ВИХІД V.

Палажка Василь і Катря.

ВАСИЛЬ. Катря?! От мало однієї, ще і друга.

КАТРЯ. Та будь ти проклят, як прокляв мене Бог через тебе. Іди до своєї полюбовниці: не заступлю дороги.

ВАСИЛЬ (*повернувшись в другу сторону до Палажки*). Це ти скликаєш на мою голову галіч?

ПАЛАЖКА. Ще і Домаху стрінеш...

ВАСИЛЬ. А цур тобі, осине тобі, з твоїм кодом чортячим! Прожогом тікати! (*Виходить у другу сторону, мало не біжучи*).

ПАЛАЖКА (*до Катрі*). Ти мене ненавидиш, проклинаєш, а тепер радій: бачила — кинув, зацурав, до другої мостить ця.

КАТРЯ. Значить є правда на сьвітї, хоч гадюці на хвоста наступив.

ПАЛАЖКА. Бог з тобою, — ти все на мене плачеш ся, нарікаєш. А чи-ж я так і винна? Хіба я знала що дість ця у другому селі? Хіба я в думку собі клала, що-б він таким паскудником був? Та як-би мені хто хоч на вухо шепітнув, якого змія я до себе в хату пускаю, то я може-б до схід сонця у леваді повісилась.

КАТРЯ. Я до тебе приходила, в ногах твоїх валяла ся...

ПАЛАЖКА. Коли вже ти приходила, — коли мое серце на ножі кипіло. Та і що-б я змогла? Хіба-б він повернув ся до тебе?

КАТРЯ. Що не кажи, а не можу я свого серця повернути: ворог ти мені, поневіряюсь через вас і до самої смерти клястиму.

ПАЛАЖКА. Так його-ж кляни, а не мене, і клянім його разом у двох, бо і мені він таким ворогом став, що одно тільки щастя зосталось: помститись!

КАТРЯ. Зненавиділа-б то так зразу?

ПАЛАЖКА. Зненавиділа. У мене серце таке: або життя віддам, або чуже страчу. Ти знаєш, куди він пішов оце! До вашої Галі, як вовк той блука, та чатує ягницю; зарізати хоче.

КАТРЯ. Господи, од нього станеть ця, я і сама помічаю....

ПАЛАЖКА. А тобі хіба Галі не жалко?

КАТРЯ. Ні, жалко, я Галю люблю і не попусти до погібелі.

ПАЛАЖКА. Так іди-ж, пантруй, бо він і побіг до неї. Вони на сю ніч змовились: Левко мені казав.

КАТРЯ. Цьому я не повірю, що-б батьківська дочка.... Ха! Ти мене хочеш сторожем узяти до своїх полюбовників?

ПАЛАЖКА. Хай з мене дух вибе, коли брешу.. він не полюбовник мені, а ворог лютий! Хочеш, ходім з тобою і знайдемо їх, або садочку, або на вигоні в куші!

КАТРЯ. Не може быть.

ПАЛАЖКА. Ходім, — своїми очима допевниш

с.л. (Пішли).

ВИХІД VI.

Динис, Василь, Остап, Степан і другі парубки.

Ще до кінця першої сцени чуєть ця оддалеки хлопячий сьпів. Кін кілька хвилин порожнює; сьпів все наближаєть ця і міцніша.

Х О Р .

Ох, із за гори
Та буйний вітер віє,
Ой, там удівонька
Та пшениченьку сів.

(Сьпівують куплети 3, а один на самім кону).

ОСТАП. Запізнили ся сьогодні.

СТЕПАН. Та і натомили ся, аж рук не чую.

ОСТАП. Славне ранне жито, ледве косою потягнеш!

ДРУГІ (з задю). Та ну, тягніть там воду которий: тут в горлі пересохло, а вони блягузкають.

ОСТАП. Та пусти, не лізь, ще цебра розібеш.

НАРУБОК. Ось і в мене барилко в.

СТЕПАН. Ну, так не товптесь же! (Витягають воду, пють).

ДИНИС (обнявши Василя, осторонь). Відкіля се ти так прожогом в село біг?

ВАСИЛЬ. І не питай краще, бодай тобі такого не знати.

ДИНИС. Косив де, чи що?

ВАСИЛЬ. Та ні, отут, коло криниці здибали...

ДИНИС. Дошкуляють!

ВАСИЛЬ. Печуть.

ДИНИС. А ти не потурай, а кинь оту відьму справді.

ВАСИЛЬ. А ти думаш? Я такий, що мною не покурить: одрізав та й уже.

ДИНИС. Та і Галю жалко: дитина... гріх великий їй загубити.

ВАСИЛЬ. Побий мене Боже, коли я що....

ДИНИС. Вірю, друже. Слухай, у мене до тебе просьба є: мені сю ніч громадський табун тра стерегти за цариною, так потоваришуй мені.

ВАСИЛЬ. Гаразд, тільки не зараз: мені ще тут треба почекать де чого.

ДИНИС. Може де кого?! *(Бє його по плечу).*

Ух, та і зайди-голова з тебе!

ВАСИЛЬ. Що-ж? Не два віки жить!

ДИНИС. Справді, справді. А воно і мені треба де збігати, попрощатись.

ВАСИЛЬ. Так і збігай, а я тебе тут триватиму.

ДИНИС. Дивись-же, не зведи! *(До гурту).* А ну, хлопці гуртової, та рушаймо!

Х О Р .

Ой орав мужик край дороги! *bis*

Тпру, цоб, край дороги, і т. д.

(При послідньому куплеті, всі виходять).

ВИХІД VII.

В а с и л ь с а м .

ВАСИЛЬ *(спочатку провожа гурт і заходить за куліси, а далі вертаєть ся і трохи погляда*

в той ойк, куди вони зайшли, поки не стиги пісня; ховаєть ця на хвилину за дерево, потім крадькома відходить до колоди, сіда позираючи в їх сторону). Ні, вже за горою скрили ся... Ще як здібають Галю?... (Скида шапку. чути потилицю). Ач, уже місяць високо!.. Обіщала... Не-вже збреше? (Пауза). Може та каторжна наполохала? (Куда об землю шапку). Ну, вже, як попаду! (Робіть цигарку і закурює). Тьху! і дим якийсь противний з досади! (Куда. Знов ходить треможно, позираючи на гору). А ні-когоісенько! (Знов пройшов ся, визира). Ні, он немов якась тїнь... легесенька... може і вона? Ну, скажи на милость, як забило ся серце! А он друга чорна тїнь... ховаєть ця... Ця ближче. Вона, ей Бєгу, вона! (Пильно дивить ця). Стала... зупинила ся... подума, що нікого нема та вернеть ця? Хоч піснею чутку подам.... (Сьтіва).

Хата моя рубленая,
Сїни на помостї,
І сам іду й коня веду,
До милої в гостї.

(Три куплети).

ВИХІД VIII.

Василь і Галя.

ГАЛЯ (оддаля на пісню Василя відповідає піснею).

Там за садом, виноградом
Брала дївча льон дрібнєнький... bis

ВАСИЛЬ (Між куплетами вставляє фрази).
Озиваєть ця, озиваєть ця!.. Голубонька, зіронь-

ка! Квіте мій рожевий!!

ГАЛЯ (*співає остатній куплет на сцені і підходить до кришки*).

ВАСИЛЬ (*підкрадаєть ця, обніма і цілує її, не даючи скінчити навіть фрази*). Серденько мое, задавлю!

ГАЛЯ. Ой! Геть! Чи ти не сказив ся?

ВАСИЛЬ. А то через тебе і не сказис ся!

ГАЛЯ. Одступись, не держи мене, бо зараз втечу... і то налякав...

ВАСИЛЬ. А ти не перелякала мене, що ждав, ждав, аж ноги уросли в землю — а все не приходила.

ГАЛЯ. Чого-б я хапала ся? Хіба пожежа?

ВАСИЛЬ. Пожежа, зірко моя, пожежа! (*Обніма*).

ГАЛЯ (*випручиваючись*). Туди-ж, пусти! Нема часу...

ВАСИЛЬ. Що-ж це, Галю, дратувати мене хочеш, чи що? Я он занудив ся так за тобою, що два дні і ріски в роті не мав, а ти...

ГАЛЯ. Хвалити Бога обідала.

ВАСИЛЬ. То-то-ж!

ГАЛЯ. Так я збігаю, та і тобі винесу хоч цибулі.

ВАСИЛЬ. І без цибулі через тебе сльозами умиваю ся.

ГАЛЯ. Через мене ще ніхто сльозами не вмивав ся, а от через тебе...

ВАСИЛЬ. Не вір усьому, що плещуть.. у мене багато ворогів... Я тобі все розкажу, нічого не питаю. От, сядь тут.

(*Отдає чуту спільню гуртову пісню, а ча-*

сом і соловейка).

ГАЛЯ (*сїдаючи*). Ну? Тільки далі серденько, бо у мене душі нема...

ВАСИЛЬ. Що про мене кажуть, ніби і дівчат усіх з розуму звожу — то ей Богу брехня...

ГАЛЯ. І про Катрю брехня?

ВАСИЛЬ. Ну, про Катрю може трохи і є правди.. тільки я вже не такий винуватий: даймо, що ми з нею і кохали ся... так вона спочатку сама навязалась, а потім до Микити стала мортати, ну я і кинув....

ГАЛЯ. Насьміяв ся, та ще звів і причину на неї.. ти думаєш насьміятись і з мене?

ВАСИЛЬ (*бере за руку*). Та нехай я не доживу до сьвятого причастя, коли тебе зражу! Зазнав я баловства, — правда, а кохання до цієї хвилини не знав: нікого я не любив так, як тебе, мою рибоньку!

ГАЛЯ. А Палажку?

ВАСИЛЬ. Не люблю я її і не любив навіть: вона мене дурманом поїла.... тільки я перше хотїв одкаснутись од неї, та не легко було вирватись з чаду... А як тебе пізнало моє серце, то Палажка мені огидною стала!

ГАЛЯ. А ти мене любиш? Щиро кажеш?

ВАСИЛЬ (*обніма*). Так люблю, що і себе не тямлю. Ти — як зоря на небі — од тебе не одірвеш і ока.

ГАЛЯ. Стій! Якась тїнь там у кущах сколихнула ся.... Може Палажка? Страшно мені, аж серце в грудіх упало!

ВАСИЛЬ. Не бій ся при мені нікого...

ГАЛЯ. Ходім краще звідділь... вона може спортити, загубити... до неї кажуть і змії літа?

ВАСИЛЬ. Не знаю.

ГАЛЯ. Вона зведе мене з сьвіта... не попустить тебе даром — я знаю! На погибель мене ведеш, на погибель!

ВАСИЛЬ. Голубко моя! Що тобі в голову лізе? Я тебе на обиду нікому в сьвіті не дам!

ГАЛЯ. Василю, голубе мій! Не одури мене, не потопчи мою рясту, не загуби моїх літ молодих... Нікому в сьвіті лиха не вчинила, не вчини-ж і мені лиха! Коли не любиш мене щиро, коли пошартувати маєш на думці, — то яка тобі слава сьвіт мені завязати? Покинь мене... залиши! Глянь на мене — я не винесу горя, а зразу пірну...>

ВАСИЛЬ. Горличко моя! Та роспадіть я на цім місці кістками, коли і на думці що лихе маю! Може тобі наговорено, що я за твоїм посагом побиваю ся, — на твоє багатство очі пасу, — не вір, не вір! Я тебе без шеляга, в одній сорочці візьму, — і до смерти не каятимусь..

ГАЛЯ. Чи згодять ця тільки батько і мати за тебе віддати? Вони важким духом на тебе..

ВАСИЛЬ. Наговори, наклени...

ГАЛЯ. Ну що, як не впрошу і не вмолю?

ВАСИЛЬ. Коли твої батько і матір не вважають ні на благання, ні на сльози своєї дитини, то ми втечемо: я продам і оселю і остатню худобу, — подамось на Бессарабію, або на Кубаньські степи, там повінчаємось, та і заживемо як гетьмани?

ГАЛЯ. Що ти? Без благословенія?

ВАСИЛЬ. Поблагословлять потім, ще і проситимуть, що-б вернулась: ти-ж одна дочка у них...

ГАЛЯ. Я краще їм у ноги впаду.

ВАСИЛЬ. Хто каже... а коли напосядуть....

ГАЛЯ. У мене чого-сь отут (*на серце*). щемить і здаєть ця, що не бачити мені мого щастя...

ВАСИЛЬ. Щастя в наших руках, моя зірочко! (*Пригорнулись*). — (*Сьпіви чутніші і соловейко тьохка*). — (*Пауза*).

ГАЛЯ. Як славно сьпівають... а соловейко як тьохка! Чи то у мене може на серці?... Слухай, а під Івана Купала чорти по землі ходять?

ВАСИЛЬ. Чого-це ти їх згадала?

ГАЛЯ. Боюсь... я як згадаю про Купала, то в мене аж під серцем холоне..

ВАСИЛЬ. Чого-ж то, квітонько?

ГАЛЯ. А як який чорт перекинець ця тобою... як-же я розберу? От і пропала! Може і ти чорт?

ВАСИЛЬ. Ех, коли-б я був чортом, зараз-би тебе, не питаючись батька і матери, потяг в пекло! (*Обніма*).

ГАЛЯ. Ой, ой! Цур тобі і пек! Не хочу я до пекла! (*Прислухаєть ця*). Хтось сьпіва! Сюди наближаєть ця...

ВАСИЛЬ. Певно Динис...

ГАЛЯ. Так я побіжу.

ВАСИЛЬ (*вдержує*). А коли-ж побачимось?

ГАЛЯ. Колись...

ВАСИЛЬ. Не дратуй! Приходь після завтра до Надажки на Івана Купала!

ГАЛЯ (*злякано*). До Палажки? Ох, мене мов ножем шпигнуло... Чого мені до неї? Краще і ти не ходи... я побиватимусь...

ВАСИЛЬ. Сонечко моє ясне! Та хіба мені Купало кортить? А от тільки що: тебе одпустять до Палажки, а я тебе там мерщій перейду, та і погуляємо сами.

ГАЛЯ. Хіба... Ой, сюди іде! (*Схоплюєть ця*).

ВАСИЛЬ. Так поцілуй-же на прощання...

ГАЛЯ. А як ти чорт? Перехрестись!

ВАСИЛЬ. От, дитина!

ГАЛЯ. Ну, хоч шапку здьйми!

ВАСИЛЬ (*здійма*). На!

ГАЛЯ (*маца рукою*). Ні, можна. (*Цілує і одскакує до криниці*).

ВАСИЛЬ. Заховай ся за куш; я Диниса одведу, а ти вільно і підеш. (*Заходить з нею*).

ВИХІД ІХ.

Динис сам.

ДИНИС (*наближаєть ця з піснею і 2 куплети сьтіва на кону. Пісня ad libitum*). А-гов! Гого! Василю, де ти? (*Хоче йти за криницю, а Василь на зустріч*).

ВАСИЛЬ. Та я тут, тут!

ДИНИС. Чого-ж ти не озивав ся?

ВАСИЛЬ. Та, признатись заснув...

ДИНИС. А я вже думав, що потяг з дівчиною...

ВАСИЛЬ. Борони Боже!

ДИНИС. Ну, так ходім: пізно! (*Шшли*).

ВИХІД Х.

Галя і Палажка.

ГАЛЯ (*виходить крадькома до криниці*). Коли-б справді не помітили? (*Дивить ця в той бік, куди пішли Василь з Динисом*). Васнлечку, радість моя, щасте мое! (*Повернулася хутко і взяла ведро*). Ой, треба мерщій до дому... (*Протяглася їти*).

ПАЛАЖКА (*заступа дорогу*). Стій, сонечко!
ГАЛЯ (*опустила відро*). Ой, лелечко, хто це?

ПАЛАЖКА. Я; не пізнаєш?

ГАЛЯ. Палажка?!

ПАЛАЖКА. Чого-ж перелякалась? Ти не така? Ти, як зоря на небі: від тебе не одірвеш і ока! Палажкою гидують, а з тобою на Кубаньські степи помандрують. Ха-ха-ха! Ач, батьківська дочка! Ха-ха-ха! У полюбовниці напрошуєть ця! Сьвята, та Божа! Ха-ха-ха! (*Хапає за руку*).
Ходім до матері!

ГАЛЯ. Ой, лишечко! Пропала я! Ти загубиш мене.

ПАЛАЖКА. А ти мене не наважилась згубити? Не намірилась пазурями серце з мене вирвати? Тобі весело, що я горю на вогни? Та з такої муки за ніч можно посивіти! А, пропадеш же і ти, пропадеш!

ГАЛЯ. Не губіть мене, тіточко, не занастіть мого віку: що-ж я вам вчинила?

ПАЛАЖКА. Що? Ти украла у мене мій спокій,

моє щастя, мої радощі, ти обідрала у мене останню утіху, як з сироти сорочку зняла; ти одірвала від мого серця того, хто йому був наймилішим, найріднішим у світі, та ще питаєш, що?

ГАЛЯ. Палажко, голубочко, хіба я цього хотіла, хіба я цього лиха шукала? Само воно підстергло мене, і траплюсь я як у сільці, вирватись не можу. Не йде Василь з думок.

ПАЛАЖКА. Брешеш, брешеш, ти сама його зачіпила.

ГАЛЯ. Неправда ваша, не я його зачіпила, а він мене зачіпив.

ПАЛАЖКА. Не правда? І на леваду мою бігала так тільки, аби вітру вхопити, і сюди-б то опівночи по воду прийшла? А піснею не вигукувала його сюди на милування?

ГАЛЯ. Не моя вина, коли він на пісню йде, — значить любить.

ПАЛАЖКА. А, любить? Ти певна в тім? Ха-ха-ха! На переміну треба батьківської дочки! Ха-ха-ха! На переміну! А бодай-же ти після його всесвітнім посьмішищем стала; бодай він і над тобою насміяв ся і кинув тебе на посьміх людям! Бодай ти повією пішла по-під тинню! Бодай ти його дитину своїми власними руками задавила!

ГАЛЯ (*ридає*). За-що ви проклинаєте? Хіба можно серце спинить, що-б не било ся? Хіба можно вирвати з його того, хто йому милий? Що-ж я зроблю, коли я люблю Василя!

ПАЛАЖКА. Ти любиш його, — а я його хіба не любила раніш? Ним тільки дихала, ним тіль-

ки й жила! А тепер ти хочеш наступити мені на горло і одняти його.

ГАЛЯ. Так що-ж ви од мене хочете? Що-б я своє серце власними руками вирвала з грудей, вам на спокій! Що-б я сама себе задавила, вам на втіху?

ПАЛАЖКА. Так ти не оступиш ся од його?

ГАЛЯ. Не сила моя.

ПАЛАЖКА. Втекти думаєш з ним? Не втечеш, не втечеш!

ГАЛЯ. Хоть-би на мене весь сьвіт завалив ся, хоч убийте мене, а Василя я не перестану любити.

ПАЛАЖКА. А так така ти? Пропадай же! (*Кидаєть ця і валить її на землю*).

ГАЛЯ. Ай! Рятуйте! (*Істерично рида*).

ПАЛАЖКА (*опамятавшись одскакує*). Що це я? Одведи Господи! (*Підніма*). Слухай, ти ще не зазнала тієї муки, коли мнлий зражує? О, тяжка вона, і чорти в пеклі гіршої не вигадують! Галю, голубочко моя, недоленько моя, відкинь ся од Василя, не одривай його од мене: ти і спізнати не можеш того кохання, яким я його люблю! (*Плаче*). Так люблю... так люблю...

ГАЛЯ. Ох, тіточко, голубочко! Що-ж мені робити, коли я не здолаю перебороти свого серця! (*Ламає руки*). Такий він мені любий, такий мнлий — Господи... Але... нехай... (*рида*). не ходить, нехай і не говорить зі мною... нехай на мене не дивить ця? Нехай уже мене з нудьги, та журби в сиру землю положить!

ПАЛАЖКА. Ти молодесенька, хороня, багата;

коло тебе того парубощтва, як мотилю біля квіт-
ки. Вибереш собі по душі, а з Василем ти не
будеш щасливою: він зрадник, роспушта, ця-
ниця. Він од тебе до мене ходитиме...

ГАЛЯ. Ох, не крайте вже мене, не добивайте,
бо і без того я на смерть підбита! Беріть його,
рвіть і моє серце, пийте кров! Бо не сила, не
сила мені жити без його! (*Пішла*).

ВИХІД XII.

П а л а ж к а с а м а .

ПАЛАЖКА (*дико поводючи очима*). Тобі не си-
ла! Ти його любиш? Брешеш! Ти ще і не тямиш,
як можна любити! З роскошів, та з нестощів
поквашилась на мою остатню радість... а я... о!
У мене тут ціле пекло кликоче! Я не знаю, що
з собою зроблю! Що-б таке кошени виялось ме-
ні в груді і вишило мою кров — не буде цього,
не буде!

З А В І С А .

ДІЯ IV.

Пасіка. Між деревами стоять вулики, по середині ка-
пличка, коло неї діжечка води; на право курінь.

ВИХІД I.

П а л а ж к а і Л е в к о .

ПАЛАЖКА (*до Левка, котрий входить*). Ну,
що?

ЛЕВКО. Що?

ПАЛАЖКА. Як що? Ти був у Василя? Бачив його?

ЛЕВКО. Був.

ПАЛАЖКА. Ну?

ЛЕВКО. Бачив.

ПАЛАЖКА. Ну, ну! Та кажи-ж швидче! Мов не живий!

ЛЕВКО. Ні, я живий!

ПАЛАЖКА. А-а! Кликав його?

ЛЕВКО. Ні!

ПАЛАЖКА. Як ні? Ти мене уморити хочеш, чи що? Адже для чого я тебе посилала, що наказувала?

ЛЕВКО. Для того, щоб... щоб йому... еге! Щоб йому оттут тільки я трішки забув...

ПАЛАЖКА (*крізь сльози*). Господи! За-що мене ти ще і оцим дурнем караш?

ЛЕВКО. Я про це не питав ся...

ПАЛАЖКА. Було-б спитатись.

ЛЕВКО. Так я побіжу.

ПАЛАЖКА. Тю на твою голову! Стій! Скажи Василю зараз, що дід його жде по дуже пильному ділу.

ЛЕВКО. А-га-га-га! Згадав... я про діда казав, що... як його... діло, чи що!

ПАЛАЖКА. Ну, а він же що тобі одказав, чи прийде?

ЛЕВКО. Еге-ге! Каже — прийду.

ПАЛАЖКА. Справді?

ЛЕВКО. Еге — казав: прийду, прийду! Ще і шанку мені насунув аж на самісїнького рота...

ПАЛАЖКА. А бодай тебе! Чого-ж ти мені зразу не сказав, що прийде.

ЛЕВКО. Бо затуркали.

ПАЛАЖКА. Ну, нічого, нічого! Так зараз буде?

ЛЕВКО. Еге... а горіхів, що обіщались?

ПАЛАЖКА. На, на, спасибі тобі! (*Силе горіхи у жменю*). Тепер-же ти, голубчику мій, побіжи до Стрілців, до Галиної хати; як старі вважають — чого? то скажи, що дід просив долота, а тим часом шепітни Галі на вухо, що Василь її чекає у пасіці. Розумієш?

ЛЕВКО (*кусаючи горіхи*). Розумію.

ПАЛАЖКА. Ну, як-же ти скажеш?

ЛЕВКО. Як? Скажу, що Василь, ага.. що Василь долото приніє Галі.

ПАЛАЖКА. А, ні-бо, який ти перозсудливий: то старим про долото, а Галі про Василя... Нишком тільки, чуєш?

ЛЕВКО. Чую, чую. Ага-га... Так Галі не про долото?..

ПАЛАЖКА. Ні, ні! Галі скажи; що Василь дожидає у пасіці.

ЛЕВКО. Добре скажу: Василь жде у пасіці, Василь жде у пасіці, Василь жде у пасіці, а старого долотом! (*Вибіга*).

ВИХІД II.

П а л а ж к а с а м а .

ПАЛАЖКА (*дивлячись в слід*). Перебрешеш ти

— не вже не вдасть ця? І остатня надія повернеть ця? (*Пройшлась; визирає в другий бік*). Чи сьпіва хто, чи у мене в голові гуде? (*Здавлює руками голову*). Як болять, як давить! Ох, нічого не тямлю, що роблю: думок не зберу! Хоч би води... (*Іде хитаючись до каплички, не з кувля і примочує голову: виходить і сідає на колоди*). Та не може бути, що-б це правда? Що-б він мене розлюбив без причини? Це приверзлось мені: я хвора... Ху! як душно! (*Розстїба корсетку*). Що-б я одна у своїй пустці сидїла? Що-б він не стукнув мені в віконце? Не може бути, не може бути: це набрехали, це жарти... (*Скидає машинерно очіпок і пов'язує однією хусткою голову*). Ах, вітрець славний... (*Виходить на задній кін і стоїть довго, дивлячись в одну сторону*). Нічого не бачу... нем.а... тільки місяць слїпить очі... (*Підходить ближче, іде поуз дерева*). Що-ж це? Не прийде? Одурих, догадав ся! (*Ламає руки*). Ах, нудьга, яка нудьга!.. *Пауза*. Чути з другого боку тісню Василя. *Налажка аж затрусилася*). Він, він: його голос! Коли-б ще здалеку не запримітив? (*Ховаєть ця за курїнь*).

ВИХІД ІІІ.

Палажка і Василь.

ПАЛАЖКА (*кидаєть ця на ший*). Умирала, тебе коханий дожидаючи!

ПАЛАЖКА. Я, нещасна, мій любий, мій коханий!

ВАСИЛЬ. Так і вийшло, що дідом дурять; як-би знав, не прийшов-би.

ПАЛАЖКА. Тим-то і дурила, що для мене-б не прийшов.

ВАСИЛЬ. Та на віщо я тобі здався?

ПАЛАЖКА. Бо без тебе мені не жити....

ВАСИЛЬ. Сількись.... проживеш!

ПАЛАЖКА. Василю! За-що ти наді мною зпущаєш ся, за-що мене кидаєш? Я за тебе і душу оддам.

ВАСИЛЬ. Не треба мені твої душі, держи собі про запас!

ПАЛАЖКА. Не сьмій ся, хоч з мого горя!

ВАСИЛЬ. Та я-ж зубів не скалю! Прощай!

ПАЛАЖКА (*бере за шапку*). Василю, голубчику! Зостань ся хоч цей остатній вечір поговорити зі мною; я-ж тобі нічого не вчинила, за що-ж ти мене кривдиш?

ВАСИЛЬ. Охота мені дорікання твої слухати!

ПАЛАЖКА. Я дорікати нічим не буду, зостань ся тільки... Мені про щось побалакати треба... Зразу думок не зберу... Зостань ся, голубче. останній раз. Не-вже тобі легко буде, коли я через тебе втоплю ся?.. Адже-ж важко буде з таким гріхом ходити!

ВАСИЛЬ. Чудна ти, ей Богу, та й годі; ну кажи вже, що там мавш? (*Сіда*).

ПАЛАЖКА (*Сіда біля його*). Спасибі, спасибі і за цю ласку... Дивилась-би і ненадивилась вік на тебе, соколе мій, скруто моя!

ВАСИЛЬ. Та кажи про діло.

ПАЛАЖКА. Слухай, от і забула, про що мала спитати... Слухай, чого ти мене зрадив, за віщо?

ВАСИЛЬ. А! Яка бо ти... Ну, покохав другу...

ПАЛАЖКА (*важно дишучи*). Галю!

ВАСИЛЬ. Та хоч-би і так.

ПАЛАЖКА. Чим-же Галя у око впала? Не-вже вона краща за мене? Ні погляду, ні поступу, ні попалу...

ВАСИЛЬ. То вже моє діло.

ПАЛАЖКА. Чи вона-ж тебе з'уміє любити? Чи у неї достане душі, щоб одважитись все віддати за тебе? От її батько і мати не згодять ця повік тебе зятем мати і вона з тиждень поплаче, а далі забуде тебе.

ВАСИЛЬ. По чім ти знаєш?

ПАЛАЖКА. Знаю, знаю... Не піде вона за тобою, не піде!

ВАСИЛЬ. То ти відьмуєш так своїми чарами? (*Хопає за руку*).

ПАЛАЖКА. Як-би я мала змогу, то я-б краще тебе приворжила до себе.

ВАСИЛЬ. Ти мене чарами при собі і держала...

ПАЛАЖКА. Були чари, та либонь, втратили силу... хоч і не знаю від чого? Хіба моє личко злиняло, хіба мої брови онали, хіба мої очі опухли, хіба уста мої не пишуть вогнем, хіба я забула уже, як пригортать свого милого? (*Лашучись*). Згадай, скільки кохання було, скільки пестощів? Від щастя, від раю того, серце мліло, дух забивало... Мало дня було, мало ніченьки!

ВАСИЛЬ. Чарами обнювала...

ПАЛАЖКА. Та хто-ж тебе такими чарами напойть, хто приголубить так палко? (*Обніма*).

ВАСИЛЬ. Та що і казати: задурманиш мозок...

ПАЛАЖКА. Ніхто тебе так не любитиме, як я, ніхто! Я-б з тобою пішла на край світа, я-б за тебе в землю лягла!

ВАСИЛЬ. От, ей Богу... Коли-ж — що тут удієш?

ПАЛАЖКА. Слухай! Я не жаліла для тебе ні добра, ні грошей... а тепер, коли хоч, все продам до нитки і втечу з тобою світ за очі — хоч і в Бессарабію, хоч на Кубан... там і заживемо... Як я кохатиму тебе, як годитиму, вітру дихнути на тебе не дам!

ВАСИЛЬ. Ет, таки, як коржа, так коржа: їй кажи образи, а вона тобі лубя!

ПАЛАЖКА (з сльозами обніма Василя). Не кидай, не кидай мене! Краще порсни мене по горлу ножем, та не пускай на сьміх, на глум людський. Що я тобі зробила, чим провинилась? (Кидаєть ця в ноги). Розтопчи мене, роздави зараз ногами! Убий!

ВАСИЛЬ (підніма її) Що ти? Бог з тобою! Встань, встань! Мені шкода тебе... але що-ж ти від мене хочеш? Коли я не можу повернути серця до тебе.

ПАЛАЖКА. А-а! Не можеш?! Значить до чортів у пекло! Я сама не тямлю, що і кажу... я божеволію, голубе... у мене мозок горить...

ВАСИЛЬ. Заспокой ся, серце!

ПАЛАЖКА. Я бачу вже, що мені потонати треба... нема і соломини, за яку-б ухонитись....

(Чути здалеку дует).

ВАСИЛЬ. Ну, заспокой ся-ж, заспокой ся, го-

губко!

ПАЛАЖКА. Я вже бачу, що мені не жити....
Що-ж? Бг з вами: раюйте, милуйтесть!.. Тільки
одного благаю, не сьмій (я наді мною, не бані-
туй при людях...

ВАСИЛЬ. Та крий Боже, серденько, що ти?

ПАЛАЖКА. Коли ти на мене зла в серці не ма-
вш, то хоч хриголуб мене.

ВАСИЛЬ. Шкода мені тебе, нещасну... (*Обніма*).
Та що вдієш!

ПАЛАЖКА (*горнить ця*). Соколе мій, орле мій!
Як-же я тебе кохаю, яким жаром до тебе па-
лаю... умерла-б тут з радістю... в пестошах зго-
ріла-б!

ВАСИЛЬ (*Чуха потилицю*). Ех! Ну, що його?
Аж пашить!

ПАЛАЖКА. Вустоньки мої! (*Цілує*). Хоч напи-
тись-би любоців перед смертю...

ВАСИЛЬ (*почувши тісню*). Іде хтось (*Встає*).
Не муч себе, Палажко! Як Бог схоче, так і бу-
де... Прости мені і прощай!

ПАЛАЖКА. Тривай, тривай! Не тікай ще! Хоч
на хвилину....

ВАСИЛЬ. Та ти тільки даремне рвеш своє серце..

ПАЛАЖКА. Байдуже! Хоч-би його швидче до-
рвати!

(*Здалеку чути тихо дует*).

Шумлять верби коло греблі,

Що я насадила, —

Нема-ж мого миленького,

Що я полюбила!

ВАСИЛЬ. Сюди йде?

ПАЛАЖКА *(на бік)*. Вона, вона! *(Швидко балакаючи)*. То дівчата шляхом ідуть!.. Слухай, серце! Не одмов в остатній раз мені, я тебе так прошу, так прошу, як перед смертю каплину водиці...

ВАСИЛЬ. Що-ж там?

ПАЛАЖКА. Прийди завтра до мене, під Івана Купала: всі зберуть ця і Галя обіщала прийти... В остатній раз помяну свої молодощі і попрощаюсь з вами на віки... Прийдеш? *(Все прислухаться ця)*.

ВАСИЛЬ. Прийду, прийду!

ПАЛАЖКА. А, от згадала! Я тобі на незабудь дві сорочки вишила... і образок на щастя дам... вони там у курені... ходім! *(Бере за руку і мало не силоміць веде)*. Не одцурай ся! Не образь мене! Бід щирого серця *(Виходять)*.

ВИХІД IV.

Галя і Катря.

№ 14.

(Обидві співвають).

Баламуте, іди з хати,
Хочеш мене закохати,
Закохати тай забути —
Всі ви хлопці, баламути!

Баламуте, бій ся Бога,
Ти багатий, я убога, —
Не жени ся ти зі мною,
Бо закланеш свою долю.

Баламуте з сього світа,
Баламутиш мої літа,
Баламутиш мою душу,
Через тебе плакати мушу.

Поки тебе не любила,
Тільки в світі я і жила;
А тепер я гірко плачу,
Поки тебе не побачу!

КАТРЯ. Чи ба, куди зайшли!

ГАЛЯ. Чия воно левада?

КАТРЯ. Це пасіка, либонь Палажчиного діда...

ГАЛЯ. О! так ходім звідціль.

КАТРЯ. Чого? Тут так славно!

ГАЛЯ. Воно і славно... та ось якось моторошно
та сумно...

КАТРЯ. Що ти? Про пасіку? Це чисте місце!
Он у каплиці і святий Зосим стоїть... тут без-
пешно — і Палажки нема, чого боятись: вона
певно десь инде.

ГАЛЯ. Не згадуй про неї!..

КАТРЯ. Бойш ся? — Я-ж кажу тобі, начхай на
це діло, бо та відьма з'урочить, а що Василя
знов одібе, то певно.

ГАЛЯ. Цить! Цьому я зроду не повірю! .

КАТРЯ. Побачиш!

ГАЛЯ. Він присягав ся, так закликав ся, що
аж страшно!

КАТРЯ. Всім він так закликав ся.

ГАЛЯ. Боже мій! Не вже-ж він мене дурить?
Очі його так щиро дивились мені в душу, що у

мене розтала до його зневіра...

КАТРЯ. Ох, оті очі пекельні! Ваблють вони і отруюють серце! (*Закрива вид*). Я тебе пантраватиму од погібелі, не одступлюсь...

ГАЛЯ (*з сльозами припада до неї*). Що-ж мені робить, коли я люблю його!

КАТРЯ. Нещасна! (*Пауза*). Тихо! Хто-сь з куріня виходить...

ГАЛЯ (*тривожно*). Хто? (*Придивляється ця*). Жінка якась. (*Місяць ясно світить*).

ВИХІД V.

Палажка, Василь, Катря, Галя.

ПАЛАЖКА (*кинула погляд на другий бік кону і запримітила пару*). Тікаєш уже?

ВАСИЛЬ. Пора!

КАТРЯ. Це Палажка!

ГАЛЯ. З ким-же? з ким?

КАТРЯ. Приглядайсь сама!

ПАЛАЖКА (*тихо*). Попращай ся-ж хоч зі мною, як перше, адже вірнішої дружини не знайдеш!

ВАСИЛЬ. Прости-ж і прощай, моя голубко!

(*Обніма; Палажка так і пригорнулася*).

ГАЛЯ (*хапаєть ця за груди*). Хто? Хто з нею?

КАТРЯ. Спиною стоїть... але я догадуюсь...

ПАЛАЖКА (*обніма і голосно*). Голубе мій. Щастя мое! Раю мій! Прийдеш, прийдеш і завтра!

КАТРЯ. Це він; а що, не вірила?

ГАЛЯ (*шалене*). Ні, ні! Не може бути!.. Це було-б... (*Василь повернув ся*). Ай! Василь! (*Зоміла*).

ВАСИЛЬ (*вириваєть ця*). Хто там?

КАТРЯ (*одпихаючи його*). Геть, зводнику!

ПАЛАЖКА (*шалене*). Ха, ха, ха!

(*Картина*).

ЗАВІСА.

ДІЯ V.

Левада. Декорация першої дії.

ВИХІД I.

Палажка і Мотря.

ПАЛАЖКА (*сидить зажурена і замислена, не звертаючи ні на що уваги*).

МОТРЯ (*виходить з за окопа*). Я там уже все приладнувала, тіточко; а оце куди покласти? Тут горіхи, насіння, ріжки.

ПАЛАЖКА (*мовчить*).

МОТРЯ. Чи тут де приховати, чи куди?

ПАЛАЖКА (*мовчить*).

МОТРЯ. Тітко Палажко? (*Підходить вже зовсім близько*).

ПАЛАЖКА (*здрігнувшись*). Га?!

МОТРЯ. Чого ви, тіточко, такі смутні, так зажурені, аж не чуєте? Торік, які були веселі!

ПАЛАЖКА (*проводить рукою по голові і говорить ірїтованим голосом, ховаючи сердешну гризоту*). Мені чого-сь не можеть ця.

МОТРЯ. З чого-б-же то!

ПАЛАЖКА. Не знаю голушко... тільки... під серцем пече... і на сьвіт-би не дивила ся... Я вже жалкую, що і на Івана Купала до себе запросила....

МОТРЯ. От, горенько!

ПАЛАЖКА. Та ні... я переможу себе... воно може і пройде... поскачите... і я розвеселюсь... не вважай... (*Через силу усьміхаєть ця весело*).

МОТРЯ (*поцілувала Палажку і одійшла на задній план поратись*).

ВИХІД II.

Наталка і Палажна.

НАТАЛКА (*входячи*). Здорові були тітко, з Іваном Купалом; дай Боже цього Івашка просьпівати, поскакати, та на той рік діждати. Оце-ж вам від мене з самого граба і курочка ряба.

ПАЛАЖКА (*показуючи вид веселий*). Спасибі, спасибі, моя цокотушечко! (*Цїлує*). А другі дівчата де? Уже-б час і зібрати ся, почина смеркати...

НАТАЛКА. Та вони побігли у панський ліс з Левком дерево на ідола рубати.

ПАЛАЖКА. Щоб їм там не нарубали литок. Ну, як таки не попросить якого путящого парубка?

НАТАЛКА. Та я-ж просила Василя, дак куди! Ходить, мов неприкаяний, круг Галиної хати, та руки лама... (*Пантруючи дивить ця*).

ПАЛАЖКА. Чого-ж то?

НАТАЛКА. Либонь хоче конечно побачити Гальку, розказати їй...

ПАЛАЖКА. Що розказати?

НАТАЛКА. Та я і не розберу: він ніби не при собі... Що-сь таке торочить, що немов якась відьма, чи гадюка підстроїла йому штуку... Що він не при чому...

ПАЛАЖКА. Так відьма, каже, чи гадюка?

НАТАЛКА. Еге!

ПАЛАЖКА. Про кого-ж це?

НАТАЛКА. Та і не розбереш... чи він кого-сь ненавидить, а та в вічі лізе, чи що!..

ПАЛАЖКА. А за Галею-б то гине?

НАТАЛКА. Та либонь...

ПАЛАЖКА. І її ото жде і чатує?

НАТАЛКА. Прохав, що-б я викликала, так я сказала, що Галя до Палажки обіщала прийти на Купала, так що-б і він приходив.

ПАЛАЖКА. Ну?

НАТАЛКА. Він не повірив, що-б Галя до вас прийшла...

ПАЛАЖКА. А ти що?

НАТАЛКА. Побігла, розказала все Галі і просила прийти; вона дала слово; я так і Василю сказала.

ПАЛАЖКА. А він?

НАТАЛКА. Зрадів.

ПАЛАЖКА. Так зрадів?

НАТАЛКА. Страх як! (*На бік*). Пошкварчи,

пошкварчи на вогни!

ПАЛАЖКА. От і справді... Я така рада, що в мене сьогодні більше молодят збереть ця.

НАТАЛКА. А вже-ж раді... (*Курка почина виватись*). Ой, трохи моя курка не подетіла! Куди-б її, тітко, посадити?

ПАЛАЖКА. Перекинь за окіп, або однеси в сіни, коли ласка.

НАТАЛКА. Ну, курко, пробігасм ся! (*Біжить, вхопивши Мотрю і шепнувши їй щось на вухо*).

ПАЛАЖКА (*сама*). На глум усім пішла? Зійдуть ця тут, на моїх очі перемовитись; обнімають ця при мені... О!! я не переможу цього, не переможу! (*Виходить*).

ВИХІД ІІІ. •

Маруся, другі дівчата, а далі Остап.

МАРУСЯ (*вбігає*). Ой, лелечки! Ой, лелечки! На силу втекла, аж духу не одведу!

МАРИНА. Ха, ха, ха! Ну й, okazія!

ОСТАП (*Входлячи*). А що, дісталось дівчатка, на горіхи, щоб чужого лісу не крали!

МАРУСЯ. Не мені... більше Левкові...

НАТАЛКА (*вертаєть ця*). А ти чого не пішов дівчат визволяти?

ОСТАП. Ото-б іще заходив ся?

НАТАЛКА. Так і зась тобі до нашого гурту!

ОСТАП. Розкажи мені завтра, а я вчора послушаю.

ВИХІД IV.

Динис, парубки, а потім Левко.

ПАРУБКИ (*входять з піснею*).

(*На пісню виходять Наталка і Мотря*).

Ой брє

Ой, бре, море, бре!
Сип, шинкарко, ще!
Єсть у мене та і рідний батько,—
Викупить мене!

Ось батько іде,
Гроший не несе;
Оттепер-же та, шинкарко,
Засїв у тебе!

Ой бре, море, бре,
Сип, шинкарко, ще!
Єсть у мене мила, чорнобрива—
Викупить мене!

Ось мила іде,
Грошики несе!
Оттепер-же та і шинкарочко
Піду від тебе!

Хома п'яний у млинї,
Хропе, мов убитий,
А я тебе поцілую,
Мов несамовитий!

. Гоп, кумо, не журись,
Сюди, туди повернись,
Оттакечки скоком, боком,
Перед моїм рудим оком!

Нехай Хомі у млинї
З рогами приснить ця,
Ми-ж з тобою, кумко-душко,
Будем веселить ця...

Гоп, кумо, не журись, і т. д.

НАТАЛКА. Та годі вам горло драти.

МОТРЯ. І не обридне?

СТЕПАН. Скучили, бідні, з нами невидержка!

НАТАЛКА. Без вас веселіще!

МОТРЯ. І повітря чище!

СТЕПАН. Заговорило і кадило.

МОТРЯ. А хіба тютюном зараз не начадите?

НАТАЛКА (*влянувши на бік*). Нема Василя...
чи не дожида Галї? Я їй переказала про вче-
рашнє... Ну, і Палажка-ж каторжна, — тільки
не витанцює свого: пантруватиму!

ЛЕВКО (*плаче і тягне за собою гілку*). Гм! Гм!
Ге! Хай йому чорт! Хай йому біс, щоб я у друге
пішов! Ге!!

ОСТАП. Та перестань уже, Левку! Сядь на стер-
ню, то воно пройде!

ДРУГІ. Або на колючки! (*Всі сьміють ця*).

ЛЕВКО. Ще і сьмієть ця! Як би тобі таке! Ге!!

СТЕПАН. А ти не слухай дівчат!

ЛЕВКО. Нехай вони скажуть ця! Ге!...

НАТАЛКА. Оце так, Левку! Славно!

ЛЕВКО. А що-ж, коли мені тепер через них, каторжних, болячо...

НАТАЛКА. Гай, гай!.. Ну, як-же вам справді не сором не підсобити було такому бравому молодцю? *(Одходить далі з Динисом)*.

МАРУСЯ. Та ми-ж з ним укуші й тікали...

ДИНИС. Добре і підсобили!

СТЕПАН. А ти, тепер, Левку, роздай їм оті подарунки, що від побережника взяв!

ДІВЧАТА. Нехай сам здоров зносить! *(Сьміх)*.

ВИХІД V.

Ті-ж і Палажка.

ПАЛАЖКА *(вертаючись держитъ запону в руках)*. Знов на Левка чого-сь напали? І чого ви всі мого хлопця обіджаєте? Аж плаче, бідний!

ОСТАП. Та то, тітко Палажко, не ми, то він через дівчат постраждав.

МОТРЯ. Дзвони, дзвоне, бо порожній.

ОСТАП. А то ні?

ПАЛАЖКА. Ну, годі-ж! Цур їм! На, ось горшків тобі і ріжків! *(Дає)*.

МОТРЯ. А я ще тебе поцілую, то і загоїть ця... *(Цілує)*.

ЛЕВКО. Го-го-го! Так у мене-ж не пика болить!

ПАЛАЖКА *(до парубків і дівчат)*. Ну, здоровні-ж були, парубки і дівчатка!

ВСІ Здорові, тітко! З Купалом!

ПАЛАЖКА. Спасибі! І-і, ще не всі і зібрались, а час-би і починати! *(Ходить, здоровкаєть ця зо всіма)*. Та не сидіть мені мовчки, а ворухіть ця: уже коли справляти Купала, так справляти,

а не спати! От я, хоч стара, а кров у мене грає. І-і, Господи, як я ще й досі люблю подуріти, бо на душі так весело, так весело!... На все мені байдужісінько... Хто шепить, а мене сьмішить; ха, ха! Не крутись, Наталко, нам нікого не жалко!

НАТАЛКА (*ядовито*). А вже-ж! А нуте, хлопці, чого вже ви полягали, та люльки позапалювали? Обтешіть зараз мені оцю гіляку на ідола!

МАРУСЯ. Та славно обтешіть, а ми приберемо в гарного хлопця!

ОСТАП. Давайте сокиру: я вам втешу, дівчатка, такого хлопця, що і поскубитесь!

МАРУСЯ. А ну, ну! Он у Диниса сокира. (*Остап пішов тесать; дівчатка попарувались, де які сидять. Садять Левка,—той кричить*).

СТЕПАН. Та не руш - бо його, бо там вава!

ПАЛАЖКА (*роздивляючись на всі боки з тривогою, ходить і сипле горіхи*). На те-ж і вам поки що горішків на забавку!

ДЕ-ХТО. Спасибі, спасибі!

НАТАЛКА. Та ви їх, тітко, дарма не годуйте, нехай хоч сьпівають... А ну те, дівчатка! Ну те-ж бо! (*Запримітила Василя, котрий входить. Палажка не примітила його*).

(*Сьпіва, підморгуючи*).

№ 16.

Дощик, дощик

Капає дрібненько!

Я-ж думала, я-ж думала—

Запорожець, ненько!

Коли-б знала, коли-б знала,
Відвіль виглядати:
То наняла-б, заставила
Стежку промітати.

Аж він іде, аж він іде,
Тупає дрібненько;
То-то милий, то-то любий
Дивіте ся ненько!

Дощик, дрібний,
Аж із стріхи капотить,—
Розсердив ся мій миленький,
Аж ногами тупотить!

Розсердив ся, розгнівав ся
Мій милий на мене!
А як гляне, серце вяне,
І в його, і в мене!

Що-ж це одна я сьпіватиму, чи що? Хоч би ти,
Василью, поміг, а то тільки очима ганяєш!

ВИХІД VI.

Ті-ж і Василь.

ВАСИЛЬ. Сьпівай уже ти: я вчора одсьпівав ся.

ПАЛАЖКА (*побачивши його, аж затрусилась*).

Василь тут... певно з Галею. Господи, яка мука!

Знов мое серце окипіло смолою...

ВАСИЛЬ (*шукає очима Галею і підходить до Наталки*).

НАТАЛКА (*до його тихо*). Прийде, прийде, обіцяла!

ВАСИЛЬ. А чого-ж її і досі нема?

НАТАЛКА. Насті дожида; не бій ся! Тільки очі

на сторожі, держи, бо Палажка мов на вугіллях.
ВАСИЛЬ. Припече ще не так їй! *(Одходить)*.

НАТАЛКА. А що-ж, дівчата, пора вогнище палить, а хмизу нема... Хто по хмиз?

ДЕ-ЯКІ. Я! Я! Я!

НАТАЛКА. А ну, гайда за мною!

ПАРУБКИ. Тю!!..

МОТРЯ *(бє одного і другого)*. А ви, ледачі, чого повивертались? За нами?

ПАРУБКИ і ДІВЧАТА. Лови! Хапай! Стережись! Ха, ха, ха!! *(На кону далі одна дві пари і парубки, що рубають ідола. Левко задуманно їсть горіхи і чухаєть ця)*.

ВИХІД VII.

Палажка і Василь.

ПАЛАЖКА *(підходить до Василя)*. А ти, Василю, і чести хазяйці не хочеш віддати?

ВАСИЛЬ *(знехотя кланяєть ця)*. Вибачайте, не примітили.

ПАЛАЖКА. Не примітною стала? Бог з тобою, а позаторік примітною була?

ВАСИЛЬ. Найшла, що згадувать!

ПАЛАЖКА. Забув уже?

ВАСИЛЬ. Та вчора-ж нагадала!.. Зашипіла гадючим язиком.

ПАЛАЖКА. За що-ж ти лаш ся? Не до мене прийшов, знаю, а до моєї розлучниці...

ВАСИЛЬ. Ще, щоб до неї приходив! Захотіла!..

ПАЛАЖКА. Так хоч не знущай ся-ж наді мною у моїй оселі...

ВАСИЛЬ. Ми тут тільки здибаємось, а підемо собі далі, в окрему місцину...

ПАЛАЖКА (*спалахнувши*). Пошануй-же хоч мене з своєю милою... хоч на очі не лізть... я вам світла не заступлю... (*Утира сльози*).

ВАСИЛЬ. Сьвятою хочеш прикинутись! Не прикинеш ся: ніхто не повіре, а надто я.

ПАЛАЖКА. Так ні в чім не віриш мені?

ВАСИЛЬ. Хоч і землю сиру тепер їж!

ПАЛАЖКА (*з злобою*). Так і не вір-же, а стережи ся!

ВАСИЛЬ. Аж пополотнів!

ПАЛАЖКА. І перекажи отій твоїй... що-б не приходила сюди... краще буде, краще... Я з серцем не справлюсь... нехай не дратує, бо звірем стану!

ВАСИЛЬ (*дивить ця пильно*). Що-ж це ти задумала?

ПАЛАЖКА. Нехай не приходять!

ВАСИЛЬ (*кепкуючи*). Із'їси, проковтнеш?

ПАЛАЖКА. Не знаю що... А тільки... Богом тебе прошу: не дратуй! У мене живого місця нема... я і не збагну де я, і що я...

ВАСИЛЬ. Не збагнеш? Чорти напутять! (*Засуваючи на бакр шапку, плюнув і одійшов*).

ПАЛАЖКА. А, катюго! Не попущу, не попущу насьміятись: один кінець!

ВИХІД VIII.

Наталка з оберемком хмизу і другі дівчата і хлопці.

НАТАЛКА. Кладіть сюди хмиз, тут добре.

ЛЕВКО. Чи ба, скільки хмизу нанесли!

ОСТАП. Ціле-б село підпалити можна!

ЛЕВКО. А ну, ну! Чи займеть ця все?

СТЕПАН. Ти осмали перше свою дурну голову.

ЛЕВКО. Тю на тебе! Хіба я кабан?

ОСТАП. Ось вам ідола зробив!

НАТАЛКА. Ні, славний ідол буде; оце руки вийдуть, а оттут із рушника пику зробимо, та розмалюємо, та шапку надінемо... Онто-то який буде! Ставте його тут; Денисе, ходи сюди, застромить його в землю!

ДИНИС. Зараз. *(Разом з Остапом забивають)*.

А, ну, разом! Ще, ще! От тепер твердо стоїть, хоч на шию, повіш ся йому!

ЛЕВКО. А ну, чи видержить? *(Злягає на дерево)*.

ДИНИС. Геть! Ти ще і дерево зломиш! От ідол так ідол! На чорта вам було, дівчата і оцю деревину рубати: укопати було його в землю, та і годі!

МОТРЯ. А справді було-б гаразд!

ОСТАП. Так давайте зараз.

ЛЕВКО. Ой, я не хочу! *(Тіка)*.

ОСТАП. Лови, його, хапай! *(Левко почина бігти, але шапка насовуєть ця і він з криком падає під ноги)*.

НАТАЛКА. Іди сюди, Левку, не плач! Поможі нам ідола убирати, та і ви, дівчата! *(Левко крутить головою, але підходить боком. Дві групи, — одна починає одягати ідола, а друга поряєть ця коло багаття)*.

ВАСИЛЬ (до Наталки). Що за знак? Нема Галі!

НАТАЛКА (убирає дерево). А ти подивись над околом: може заблудила ся, а може боїть ця сама йти... Довідав ся у Катрі... (Василь пішов).

НАТАЛКА. Агов! Ідїть сюди, Марино і Параско, допоможіть одягти ідола, бачите і сорочку, і спідницю надїла, і корсетку; а ось я рушник навертіла на пику, коли-б намалювати... Динисе, намалюй мені зараз славного парубка з вусами, з бровами... щоб гарний був!

ДИНИС. Такий, як я!

НАТАЛКА. Куди-ж так! Обізвала ся верша з болота!

ДИНИС. Коли верша, то і малювати не буду!

НАТАЛКА. Та ну, годі! Не вередуй, а малюй!

ДИНИС. Давай уже: коли наше не в лад, то ми і назад! Я тобі намалюю такого гарного, як Левко.

ЛЕВКО. Та я-ж у штанях, а воно в спідниці.

ДИНИС. Так ти скинеш!

ЛЕВКО. Хіба... (Сьміх).

НАТАЛКА. Учи, учи! З його станеть ця.

ДИНИС (мазнув Левка квачем). Ось!

ЛЕВКО. Геть! Хіба в мене пика яка?

ДИНИС. А що, чи не красень?

УСІ (разом). Ох, який страшний!

МАРИНА. Не дивіть ця, проти ночі, присніть ця!

ДИНИС. Ти-б і від такого не відцурала ся!

МАРИНА. Дарма, кого не дурити, аби забавка!

НАТАЛКА. Чим ідолу голову покрити?

МОТРЯ (*здійма шапку з Левка*). Так ось-же нехай він у Левковій шапці попишаєть ця! (*Левко гонить ця за нею; Мотря встала надіти на ідола шапку; загальна заматня*).

НАТАЛКА (*спинившись*). Годі, годі! Час нашого ідола привитати, час йому шану віддати!... Ну, ставаймо кола, а ви там і вогнище розпаліть!. (*Багаття почина впродовж цієї сцени розгорати ся, і осьвіща фантастично «коло», а на кінці ясно займаєть ця*).

ВИХІД ІХ.

Ті-ж і Палажка (входить).

НАТАЛКА. Благословіть, тітко, Івана Купала зачинати!

ПАЛАЖКА (*озираєть ця з тревогою*). Боже благослови!

НАТАЛКА. Ставайте-ж до кола!

ПАЛАЖКА. Та у мене чогось голова болить...

НАТАЛКА. Е, тітко, без вас і Іван, не в Іван.

МОТРЯ. Адже той рік і через вогонь скакали— так весело було!

ПАЛАЖКА. Було весело... (*На бік*). А тепер така нудьга, такий смуток, мов мене чека неминуче лихо... Е, та все одно! (*До дівчат*) Давайте вже і я стану.

НАТАЛКА. От і гаразд! (*Всі стають до кола, тримаючись за руки і починають плавно ходити круг ідола*).

ХОР ЖІНОЧІЙ.

№ 17.

Через наше село
Та летіло помело,
Стовпом дим; bis.
Григоркова голова
Заняла ся була,
Та і горить. bis.
А Титяна з radoщами
Носить воду пригорщами,
Та і гасить. bis.
А з того деревця
Будуєть ця церква...
Калино-малино, ягода червона!
Як ви будували,
То ви і малювали...
Калино-малино, ягода червона!

(Хлопці, взявшись за руки ходять біля другого вогнища і співвають).

ХОР ХЛОПЯЧИЙ *(окремно і разом з жіночим).*

Палай красно,
Сьвіти ясно,
Вогню наш! bis.
Сонце ясне,
Тепло Боже
Землю грій! bis.

НАТАЛКА. А тепер звеселим нашого парубочка з кленочка, щоб цілий рік реготав ся, та в тугу не вдавав ся! А нуте, хлопці, чи готовий у вас вогонь?

ХЛОПЦІ. ГОТОВИЙ, беріть! (Усі беруть по голівній в руки і починають танцювати біля ідола; інші крутять ця на місті, присьпівуючи, а Левко, Мотря, Наталка і Палажка попереду сольо).

ХОР ЖІНОЧИЙ І ПАРУБОЧИЙ (присьпівує).

№ 18.

Ой, гоп на Купала
Танцювала, та і упала;
А Іван, як той пан
Підіслав ще і жупан!

Ой гоп, лежи тихо,
Щоб минуло тебе лихо!
Не боюсь я біди,
Тай утечу до води!

ПАЛАЖКА. Годі! Час топити ідола: нажив ся вже, натішив ся!

МОТРЯ. Нехай ще постойть, хоч трохи.

ПАЛАЖКА. Хоче ще пожити, щастя зазнати? Смерть йому і його милій смерть!

НАТАЛКА. Чи топить, то і топить! Поможіть, хлопці, ідола витягти! Кидайте його у криницю! (Кидають ідола).

ЛЕВКО (кричить). Шапку, шапку, мою віддайте!

МАРУСЯ (кидає). На, лови! Бач, яка я добра!

СПІЛЬНИЙ ХОР.

№ 19.

Купала на Івана!
Купав ся Іван, та в воду впав,
Купала на Івана!

На Івана Купала;
Пішли дівочки по ягідочки,—
Купала на Івана!

На Івана Купала;
А молодиці по полуниці—
Купала на Івана!

На Івана Купала;
Прийшлось річку брести,
Уплав плости —
Купала на Івана!

На Івана Купала,
Всі дівочки перебрили—
Купала на Івана!

На Івана Купала, —
Дівка Марина утонула,
На Івана Купала!

МЭТРЯ. А ну, через вогонь, Левку починай!

ЛЕВКО (*побіжить і спинить ця*). Коли-б при-
тушити трохи, а то високо пала!

ДИНИС. Та не видумуй, скакай!

ЛЕВКО. Я розбіжусь! (*Розбігаєть ця, а проти
нього Степан*).

СТЕПАН. Стій!

ЛЕВКО. Ай! Що-ж ти лякаєш! Трохи в багаття не впав!

МОТРЯ. Геть розступіть ця! *(Перескакує через одно і друге вогнище)*.

ОСТАП *(розставивши руки обніма Марусю)*.
Піймав!

СТЕПАН. Кожна жаба найде свого граба!

НАТАЛКА *(стріба)*. А, ну хлопці за мною! Гоп!
Гоп!

ДИНИС. Перескочила ловко! *(Обніма; Наталка бє його кулаком)*. *(Два парубки перескочили)*.

ЛЕВКО *(переступив ногою через край)*. І я перескочив.

МАРИНА. Хіба так стрібають? Ось як! *(За першим вогнищем впала)*.

СТЕПАН. А що, ось як? *(Сьміх)*. Славно гопнула!

МАРИНА. Чого ти причепив ся, як смола! *(Уходить)*.

ДИНИС. На бік! *(Перескакує через обидва. Ті, що перескочили, знов починають співати, а другі плигають. За незграбними скоками — сьміх. Чутно покрики. «Протрусси!» «Підберіть плакіття!» «Держи матню!»*

СПІЛЬНИЙ ХОР.

На Івана Купала,
Купав ся Іван,
Та в воду впав,
На Івана Купала!

НАТАЛКА (*до Палажки*). А ви, тіточко?

ПАЛАЖКА (*увесь час сиділа під калиною і ломала руки*). Га? Гуляйте собі, гуляйте!

ВИХІД Х.

Ті-ж і Василь.

ВАСИЛЬ (*вбігає збентежений*). Не приходила сюди Галя?

НАТАЛКА. Ні, не було.

ВАСИЛЬ. Нема-ж її ніде; з дому вийшла — Катря казала — сюди. Я ціле село вибігав і до других купальників забігав — ніхто не бачив... що його в світі робити? (*Всі збентежені; групують ця навколо*).

МАРИНА. Ох, щоб бува біди не стало ся цієї ночі!

МОТРЯ. Правда! Адже під Івана Купала усім чортам воля: ганяють ця, хапають, кого хочуть!

ВАСИЛЬ. Одведи Господи! Тоді мені один кінець!

ПАЛАЖКА (*бліда під деревом, нервово трусить його. На бік*). Як він її любить! Ох, пропала я!! (*Зрива з голови очінок*). Ох, пропала я! Пропадайте-ж і ви! Пропадайте-ж і ви!

ДЕ-ХТО. Ой, гляньте! Яка Палажка страшна!

ВАСИЛЬ. Чиста відьма!

ЛЕВКО. Ой, сховайте мене!

ДИНИС. Тю, на тебе!

ПАЛАЖКА. Погине, погине! Чорти вхоплять душу того, хто одрива милого од серця! Пропаде вона неприкаяною!

ДИНИС. Це ти чортів напустиш?

ВАСИЛЬ. А що-б вона краще пропала!

ПАЛАЖКА. Так, так? Привселюдно проклинаєш? Це за те, що за-для тебе я і Бога забула, що пошматувала своє серце?! Це за те, що обігрів ся, облатав ся у мене?! Що все добро мое пішло на твою пельку, та на неситу утробу?

ВАСИЛЬ. Що-ж ти мене своїм добром наймала, каторжна? За гроші-б то я продав свою душу? Та ти чортячою силою, відьмуванням держала мене!

ДИНИС. О, вона з чортами знаєть ця!

НАТАЛКА. За нею і тепер чорт стоїть.

МОТРЯ. А може і два.

ЛЕВКО (до Марини). Ой, чого ти на мене ви-трищаєш очі?!

МАРИНА. Цить, ідоле!

ПАЛАЖКА. А, коли ви мене всі відьмою величаєте, — так будете-ж мене знати, будете знати! (Чути здаля: «ой, лелечки, рятуйте!»)

ДІВЧАТА. Ой, Господи, свят, свят з нами!

ПАРУБКИ. Що воно таке? Оттам десь!

ВАСИЛЬ. Може хто гине?!

ПАЛАЖКА (говорить реучи слова шаленим тоном). Гине, гине! Я знаю, хто гине! Позаторік Ганна одбила парубка від Оксани, та йшла по греблі під Івана Купала... а чорти з під лотоків вхопили її за косу, та і затягли у болото... кричала вона, кричала про-бі... та тільки щось готало, а в ранці і витягли її синю, синю, та зелену... а очі аж вискочили з-під лоба, а рот, аж

сміяв ся, вищиривши зуби!

ДИНИС. Та хай тобі біс з твоїми страхами!

МАРИНА. Ой страшно, ой втечу!

ДЕ-ХТО. Цить! (*Чути близьче крик: «хто в Бога вірує!»*)

ВАСИЛЬ. Та чого ви оттого дядька (*показує на Палажку*) слухаєте?! Рушаймо!

ПАЛАЖКА. Сій! А через кого той рік під Івана Купала Домаха повісилась?

ВАСИЛЬ. Через тебе, через тебе! А тільки чого і тебе досі чорти не хапають?

ПАЛАЖКА. Перше твою Галю вхоплять! То вона кричить, то її тягнуть за коси! (*Чути близьче: «ой рятуйте, женеть ця!»*)

ДЕ-ХТО. То справді Галя: її голос...

ДРУГІ. Палажка наслала чортів!

ВАСИЛЬ (*те-ж несамовито*). А! Так ти задумала задавить Галю? Я сам задавлю тебе швидче, а з Галею ракувати буду!

ПАЛАЖКА. Не будеш! Здохне!!

ВАСИЛЬ. Пропадай-же і ти ненавистна! (*Кидаєть ця, давить її за горло і кидає об землю*).

ДІВЧАТА (*з гвалтом*). Ай, ай! Липечко! (*Розбігають ця*). (*Голос Галі зовсім близько: «Рятуйте!»*)

ДИНИС (*одрива Василя за руку*). Кинь її! Рятуймо Галю!

ВАСИЛЬ (*одскакує*). Біжим! Де, де?!

ДЕ-ХТО. Там здаєть ця! (*Забігають з парубками на ліво*).

ПАЛАЖКА (*Пауза. Підводить ця на одну руку і поводить навколо збожеволілими очима*). Не задавив ще.... Зоставив на поквіл.... оплювали всі... (*Сіда*). І на моїх очіх цілуватиметь ця... милуватиметь ця?... (*Хапаєть ця за волося обома руками і рве несамовито*). Ай, чого-ж не луснуло, а тріпотиш ще прокляте серце? (*Впиваєть ця пазурями в груди*). Розірвати тебе, розчавити ногами і собакам викинути! (*Схоплюєть ця, мов скажена*). Та де-ж, ти, нечиста сило? Чом мене не береш з цього клятого світа?... І ти злякала ся?!

ВИХІД ХІ.

Палажка і Галя.

ГАЛЯ (*вбіга з правого боку і кричить*). Ой лелечки, ой лелечки!

ПАЛАЖКА. А-а! Так ось де моя розлучниця? Пропадай-же ти, гадино!

ГАЛЯ. Палажка! Рятуйте!

ПАЛАЖКА (*хапає її за горло*). Мене давили за тебе, так я-ж тебе задавлю! (*Кида об землю і почина давити*).

ГАЛЯ (*задавленим голосом з криком*). На Бога! Пусти!... Про-бі!

ПАЛАЖКА (*шалено*). Задавлю... не будеш мене топтати... не будеш пілуватись з моїм милим, не будеш милуватись!...

ГАЛЯ. Ой!... Ой!...

ПАЛАЖКА. А, ще борсаєш ся?.. Хочеш ще жити? Де-ж ніж? Де ніж, де ніж? (*Озираєть ця*

і одскакує до місця де був ідол; хапа там за ніж).

ГАЛЛЯ (плазує до неї на одній руці і хоче обхотити ноги Палажці). Прости мене!.. Дай світлу!.. На Бога!.. (Побачивши, що та вхопила ніж, з нечеловічим жахом хапа рукою за руку з ножем). Христа ради!.. Зглянь ся!..

ПАЛАЖКА (по короткій боротьбі, затоплює ніж). А ти зглянулась? зглянулась?!... Здихай! (З жахом одскакує з ножем у руці).

ВИХІД XII.

Василь і парубки.

ДЕ-ХТО. Сюди вона бігла. (Парубки набігають і остовпіли).

ВАСИЛЬ (кидаєть ця до Галі). Галочко!! (Глянувши). Зарізана!!

ПАЛАЖКА (зовсім божевільно). Ха, ха.. ха!.. Тепер бери її!..

ВАСИЛЬ. А, пропадай-же і ти! (Вихоплює в неї ніж і бе в груди. Палажка падає).

ВСІ (кричать з жахом). Що ти?!

ВАСИЛЬ (хитаєть ця і кида ніж).

ЗАВІСА.

Друкарські похибки.

Сторона 32, рядодок 16 числячи
з гори на долину, надруковано:

Катря. (сплеснула руками). Захова-
лась, заховалась...

Мав бути:

Катря. (сплеснула руками). Зако-
халась, закохалась...

Сторона 76. Вихід III.

Пропущено 3-тий рядок:

Василь. Палажка!

Видання

Друкарні і Книгарні
Павла Петрова.

157 East 4th Street,

New York, N. Y.

- А. Ф. Володський,**
Панна Штукарка, жарт на 3. дії 30¢
- М. Старицький,**
Ніч під Івана Купала, драма
з сьпівами і музикою в 5. діях 50
- Іван Тобілевич,**
Наймичка, драма в 5. діях 35
- В. П. Товстоно́с,**
За друзі своя, драма в 5. діях 40
- І. К. Галясевич,**
Циганка Аза або Хата за селом,
драма в 5. діях, зі сьпівами
і танцями 50

ДО НАБУТЯ

Хорові пісні і сола

Вила жінка мужика, мішаний хор	20
Варшавянка, мішаний хор	30
Думи мої, сольо баритон або тенор	25
Жалобний марш, мужеський хор	25
Згадка, мішаний хор	25
За тебе Україно (гимн), мішаний хор	30
За тебе Україно (гимн), мужеський хор	30
І не питай мене, сольо тенор	25
На городі коло броду, мішаний хор	25
Ой діброво темний гаю, мішаний хор	25
Ой три шляхи, мішаний хор	25
Побратав ся сокіл, мішаний хор	30
Пустя-ж мене, мамо, у діє по горішки, сольо сопран	25
Разом товариші, мішаний хор	25
Разом товариші, мужеський хор	25
Реве та стогне, мішаний хор	20
Солнце всходить и заходить, мішаний хор	25
Сьміло други, мішаний хор	30
Сьміло други, мужеський хор	30
Така її доля, сольо сопран	25
Чого мені тяжко, мішаний хор	25
Шалійте, шалійте, мішаний хор	30
Як умру, то поховайте мене, мужеський хор	25

Партитури

Безталанна, драма в 3 діях	80
Бувалщина, комедія в 1 дії	80
Бурлака, драма в 5 діях	60
Вихованець, комедія в 3 діях	80
Вихрест, драма в 5 діях	80
В неволі темноти, комедія в 3 діях	80
Глитай або павук, драма в 4 діях	75
Дай серцю волю, драма в 5 діях	\$1.00
Добрі діти, образ з життя американських школярів	\$1.25
Душогуби, драма в 5 діях	80
Душогубка, драма в 4 діях60
Дячуха, комедія в 4 діях60
Жидівка вихрестка, драма в 5 діях	80
За Немань іду, оперета в 4 діях	1.25
Запорожський Клад, комедійно-опера в 3 діях	\$4.50
Катерина, драма в 4 діях	80
Кохане в мішках, водевіл в 1 дії	30
Мазепа, драма в 5-ох діях	30
Мати наймичка, драма в 4 діях80
На сіножати, жарт в 1 дії	\$1.25
Невольник драма в 5 діях	1.25
Нещасне кохане, драма в 5 діях	1.25
Ніч під Івана Купала, драма в 5 діях	\$2.00
Ой не ходи Грицю та на вечерниці, драма в 5 діях	1.75
Орися, малюнки з міщанського життя, в 4 діях60
Панна Штукарка, комедія в 3 діях60
Пімста жидівки, драма в 5 діях	1.25
Повернув ся із Сибіру, драма в 5 діях	80
По ревізії, етюд в 1 дії	50
Пошились в дурні, комедія-опера в 3 діях	1.25
Сатана в бочці, комедія в 1 дії	80
Сватане на вечерницях, водевіль в 1 дії	80
Тарас Бульба, драма в 4 діях	80
Хмара, драма в 5 діях	80
Циганка Красавиця, комедія в 3 діях	\$1.50
Як ковбаса та чарка, то минеть ся й сварка, водевіль в 1 дії50

ТЕАТРАЛЬНІ ТВОРИ.

Американець, веселий образ в 3-ох діях	15
Американський шляхтич, образець в 3-ох діях	30
Батраки, малюнки роб. життя, драма в 4 діях	35
Безталанна, драма в 5. діях	35
Блудний син, образ в 4-ох діях	25
Бондарівча, драма в 4-ох діях, а 5 відслонах	20
Бувальщина, або на чужий коровай очий не поривай, ко- мед. в 1. дії	20
Бурлака, драма в 5. діях	35
Верховинці, драма в 3 діях	30
Веселі Полтавці, комедія в 3. діях	30
Вихованець, комедія в 3-ох діях	25
Виворожшла, комедія в 1 дії	10
Вихрест, драма в 5. діях.	35
ВЛАСНА ХАТА, прольоґ	10
В неволі темноти, комедія в 3-ох діях	25
Великий Молох, п'єса на три розділи, В. Бинниченка	50
Гей на Івана, гей на Купала, оперетка в 1 дії	15
Глитай або Павук, драма на 4 дії	45
ГОСТИНА СВ. НИКОЛАЯ, драма на 4 виходи	10
Дай серцю ролю, заведе в неволю, драма в 5-ох діях ...	40
Два домики і одна фіртка, комедія в 1-ій дії	15
Двоє, драматичний малюнок на 1 дію	10
Добрі діти, образ з життя амер. школярів на 3 дні	15
Душогуби, драма в 5. діях	35
Душогубка, драма в 4-ох діях	30
Дячиха, комедія в 4 діях	35
Жидівка вихрестка, драма в 5 діях	50
За друзі своя, драма в 5-ох діях	40

За Немань іду, оперета в 4. діях	20
Запорожець за Дунаєм, (оперетка в 3-х діях)	25 "
Запорожський Клад, (ком. опера)	20 "
Зоря нового життя, комедія в 4-ох діях	30
Іцко Сват, комедія в 1-ій дії	10
Капраль Тимко, м'єльєдрама в 5-ох діях	20
Катерина, драма в 4. діях	30
Козацьке сватанє, штука в 3 діях	25
Коханє в мішках, водеріль в 1 дії з партитурою	30
МАНІФЕСТ УКРАЇНИ, комедія в 1-ій дії	20
Мазєпа, драма в 5 діях	35
Майська Ніч, комедія в 3. діях	30
МОНОЛОГИ, число 1, 2, 3, по 20 ц. всі за	60
Мужики аристократи, народний образ в 2-ох діях	15
На відпуст до Києва, комедія в 3 діях	30 "
Наймичка, драма в 5-ох діях	35
На сїножатї, жарт на одну дію	25
На старости лїт, образ з життя народа в 1. дії	10
Наталка Полтавка, комедійно-опера в 2-ох діях	20
На тихї води, на ясмї зорї, сцен. образок в 4-ох діях ...	25
Невольник, драма в 5-ох діях	15
Недолюдки, бувальщина в 3 діях	30
Не клени, образ в 1' дії	10
Нещасне Коханнє, драма в 5 діях	40
Ой не ходи Грицю, та на вечерниці, драма в 5 діях	30
Орися, м'єльєнки з міщанського життя в 4. діях	35
Ох! не люби двох! оперетка в 3 діях	25
Пан писар, штука в 3 діях	20
Панна штукарка, комедія в 3-ох діях	30
Пєкло в хатї, образ з життя народного, в 1 дії	15
Підгір'яни, м'єльєдрама в 3-ох діях	50
Пімста жидівки, драма в 5 діях	40
Повернув ся із Сибїру, драма в 5. діях	35
По рєвізїї, етюд в 1-ій дії	20

